

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy órára ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy órára ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

Nyilttér petit órára 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, április 18.

Mai számunk főbb közleményei:

A kritikus hét.
Cselédnevelő Aradon.
Prohászka püspök konferenciái.
A fakerti zendülés.
Tatabányán.
Dívtos kalapok.
Elhegyített menyasszony.
Béke a Lloydban.
Az elegáns Nádayról.
Érdekességek egy műkedvelő primadonnáról.
Tarkaságok.

Politizáló hadsereg.

Arad, április 17.

A török hadseregben pár nap óta különös változás esett. Az ezredekben nincsenek tisztek, csak közemberek. A tisztek egy részét a legénység kivégezte, a maga akaratából, minden haditörvényszék nélkül. A tisztek másik része elmenekült és a macedónok védelme alatt várja a hangulat lecsöndesedését. Az alatt az őrmesterek és a káplárok, a kik a tisztek élete fölött rendelkeztek, a jamiesárok rettenthetetlen utódai uralkodnak Perában és Galatában, tárgyalnak a nagyvezérrel s egyéb politikai hatalmakkal.

Mindez azért esett meg, mert a tisztek nagyrészt új törökök voltak, a legénység ellenben régiak. A tisztek úgy képzelték az ottomán birodalom haladását, ha az igyekezni fog alkotmányában, törvényeiben, sőt szokásaiban Európa felé simulni; a le-

génységnek ellenben az volt a meggyőződése, hogy a próféta országa csak akkor állhat fenn, ha a szeriatusi parancsokat, a vallásnak évszázadokon át megőrzött parancsait betű szerint megtartják. A fölfogás különbözősége könnyen érthető. A tisztek az iskolák, a könyvek és az újságok révén egy darab nyugattal érintkeztek, s annak formái után vágytak; a legénység ellenben csak a török papok révén kapta meg azt, amire az embernek a testi táplálékon kívül szüksége van. A szoftáknak pedig okuk volt az egyházi hagyományokat féltetni, mert ettől függött az ő hatalmuk is. A politikai nézeteltérésnek lett a következménye az a belső háború, amely egyre tovább és tovább perzseli lángjaival a legifjabb alkotmányos országot.

Hogy melyik rész áll közelébb az igazsághoz és az okossághoz, azt elintézik a külföldiek. Bennünket, az egyszerű újságolvasókat, a konstantinápolyi eseményekből egy, mindenek véégig vonuló jelenség izgat, amelyet a legnehezebben értünk meg. A katonák, akik politizálnak. Ambár a közelmúltban másutt is láthattuk példáját; Szerbiában, ahol a tisztek voltak a háborus párt vezetői, s a kik György herceggel együtt nyílt agitációt játszottak ellenünk.

S a török, meg szerb politizáló katonák után eszünkbe jutnak a magunk tisztjei, legényei. A fegyelemnek

vezényszóra járó gépei, akiknek érzésvilágát mintha láthatatlan bástyák választanák el attól, ami bennünket polgárokat reggeltől estig tüzel: a politikától, a községi és társadalmi kérdésektől. Más meggyőződés, hit, vélemény nincsen mint a parancs, amely legfelülről az utolsó fokig vaskötéllel tartja az egész hadsereget. Annyira természetes ennek a parancsnak vak, filozófálás nélkül való követése, hogy szinte szokatlan, amikor a katonaság belső életében az érzelem jelenetei kerülnek sorra. Amikor például Boszniába indulás előtt a zászlóaljparancsnok buzdító szót intéz a legénységhez. Minek? Hiszen ha parancs, akkor megyünk, ölünk és megöletjük magunkat...

S a török események láttán el kell ismernünk, hogy ez így van jól. A hadsereg legyen eszköz; fegyver, amelylyel vágnak, s nem fej, amely azon gondolkodik, hogy előre üssön-e vagy hátra. Bizonyos, hogy a katonák is részei a nemzetnek. Mint ilyenek, ők is részt kérhetnének a politikai jogokból, amelyekkel a nemzet sorsát intézik. Ok kockáztatják a legértékesebbet a nemzet érdekében. Az életet és a vért. Es mégis úgy jó, ha ők a hatalom érzéktelen eszköze maradnak, akiket illetlenül hagynak a haza sorsának változásai és akik nem állanak vitába a fölött, hogy így lenne-e jó, vagy amugy.

Bizonyos időkben változni szokott

Otthon.

*

Tóth Julis a második héten, mikor elvégezte a rendes ebédutáni dolgát, megfogta Woracsekné fonnyadt, fehér kezét és megcsókolta.

— Nagysád, kérem, sose megyek el innen — mondta nevető arccal.

A vidámság átszállt a nagysága lelkére is és mosoly áradt el a szép öreg arcon.

— Csak jó legyél, Julis, tartsd rendbe a házat, a béréden felül még ajándékot is kapsz tőlünk.

Woracsek Vencel, a nyugdíjas sóhivatalnok is közbeszólt:

— Én már két cselédet adtam férjhez, fiam Jó lány volt mind a kettő. Gondukat viselték, mintha a szülők lettünk volna.

— Bizony... Apuska jó ember, staffirungot is vett nekik.

— Az egyiket a hivatalozólóm vette el, az András Jó, becsületes fiú volt. A másikat pedig egy iparossegédhez adtuk. Az is boldog. Nem győz hálálkodni, ha ellátogat hozzánk.

Bagyogó szemekkel hallgatta a biztató szép beszédet Julis, aki egészséges piros orcáival olyan volt a két ezüsthaju öreg között, mint a tél havára ejtett rózsza. Itt egy hosszú multnak tiszta fehérsége csillogott, a lánynál pedig a nyiló élet illata és színe pompázott. Vajjon hol fognak ezek elhalványodni az élet nyomorúságában? Érdekes kérdés lehetett volna ez más körülmények között, azonban ki

gondolna ilyesmire, mikor urnó és cseléd állnak egymással szemben. A jövő ilyenkor szóba sem jön. Az érdekek tolnak előtérbe és ezek foglalkoztatják a gondolatokat. Woracsekné azon tündött, vajjon továbbra is ilyen munkás és tiszta fog-e maradni Julis, avagy megváltozik és csak kezdetben söpör jól, mint az új seprű. Mert ez igen fontos kérdés a mai viszonyok között. Szinte azt lehet mondani, szerencse, ha jó cselédre talál az ember. Julis lelkében pedig egy szebb jövő perspektívája jelentkezett; egy csendes, nyugalmas hely sokat ígérő reménye. Az ő részéről is föltette fontos kérdés volt ez, mert eddig csak nélkülözés és munka volt az osztályrésze. Olyan helyeken szolgált, a hol reggeltől estig igába volt fogva, a hol az éjjeli pihenésével sem sokat törődtek; és a hol a tányerjára csak az asztal maradéka jutott.

Csendes alkonyi délutánokon sokszor kikitört belőle a mult keserősége. Elbeszélte a jószívű öreg urasszonynak azokat a szomorú eseményeket, melyeket az emlékezés őrzött s a melyek vissza-visszatértek olykor, mint sötét és ijesztő árnyak. Sajátos tulajdonsága az az emberi léleknek, hogy az elnyomott fájdalomka, ha későn is, fölzsabadítja és panaszba önti. Csak legyen, a ki résztvevőn-meghallgassa őket. Olyan érzése ez a szívnek, mint a természetben, hosszantartó borulat után, a napsütés. Woracsekné a régdivatu cserépkályha mellett kötögetett, a leány pedig egy kis széken losztotta előtte a tollat és beszélt:

— Én rajtam, nagysága kérem, még soha nem volt új ruha. Ezt se új-korán kaptam, a z-sibpiacon vette az édesanyám. Ő különben mindent ott vesz. Nem is képzeli a nagysága, hogy milyen olcsón lehet a z-sibpiacon vásárolni. Ez a bársony-rékli husz krajcár volt; a szoknyát, ami rajtam van, tizenöt krajcárért vettük. Inget, fehérmüt, mindent egy szóval, ott vásárolunk. Még kalapot is árulnak a z-sibpiacon.

— Kalapot? — szólt közbe finom mosollyal Woracsekné. — Milyen kalapot?

— Hát a milyent a nagyságák viselnek. Ha kimegy a divatból, másikat vesznek, és a régit, akármilyen jó és szép, eladják.

— És ott próbálják föl a piacon?

— Ott. Némelyik asszony tiz-tizenöt darabot is árul egy rakáson. Aztán a ki venni akar, az vagy a lányával, vagy egy másik asszonnyal megy oda és úgy próbálja föl amannak a fején.

— Aztán mi az ára egy olyan kalapnak?

— Biz' én nem tudom kérem, mert mi még nem vettünk kalapot... Oh, sok nagysága megfordul a z-sibpiacon. A multkor is láttam egyet, kabátot akart magának venni.

— Nos.

— De nem vette meg.

— Talán drágálta?

— Nem; azt mondta, hogy megadná érte a három forintot, de nem divatos az ujjá.

— Nagyszerű! — jegyezte meg akaratlannul a szép öreg asszony és megcsókálta ősz

az emberek fölfogása afelől, hogy mi jobb rájuk. Egyszer azt gondolják: jobb, ha parancsolnak fölöttük, legalább nekik nem kell egyébbel törődni, mint azzal, hogy jól éljenek. Másszor meg az a hit, hogy senkinek sincs joga a másik fölött dirigálni, csak akkor, ha a másik megbizsa ezzel. Egyszer a maguk fajából való uralkodót tartanak jónak, egyszer meg hatalmas idegenek rokonságát, akik jobban segíthetik az ország gazdagodását. És így tovább. Amíg ezt a disputát a polgárok végzik és csak szavakkal vagdossák egymást fejbe, szónoklatokkal és ujságéikkel bombázzák egymást: addig jó. Az egyik, vagy másik párt győz s azé lesz az uralkodás s vele együtt az érzéketlen, parancsra álló fegyveres tömeg: a hadsereg. De ha a katonáknak is módjuk van arra, hogy a vitába ártásuk egymást és a kardok meg szuronyok között áthidalhatatlan nézetkülönbség támad: akkor az következik be, ami most Törökország pusztulását sietteti.

Rövid időn át Franciaországban is a politikához jutottak a tiszték, azután siettek őket elhallgattatni. Pedig az a legalkotmányosabb, a szabadságban legtökéletesebb föld Európában. A hadseregnek nem szabad elmélkedni és filozofálni, különben elveszti értékét és jelentőségét. Ha az ágyu-srapnel gondolkodni tudna azon, hogy a beállított időre szétpattanjon-e, nem lehetne hasznát venni.

A szultán fejével bölintott, amikor az Ashari páncéloshajó legénysége a parancsnokát kivégezte, az a jelenet nem epizód, hanem az összeomlás kezdete. Mert ahol megtanulják, hogy a katona felkötheti a főlebbvalóját, anélkül, hogy baja lenne, akkor ez egyre terjed fölfelé, egész addig, amíg a padisah, mint legfőbb hadur parancsának kell ellenszegülni. Az abszolutizmus ideje lejárt; de annyi

abszolutizmusra mindenütt szükség van még, hogy a katonának ne legyen meggyőződése.

A kritikus hét.

Döntés Bécsben.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 17.

Szell Kálmán és Apponyi Albert gróf miniszter s Sztéryni József államtitkár ma délután Bécsbe utaztak, hogy hétfőn résztvegyenek a bankkérdésben döntő tanácskozáson, melyeken rajtuk kívül még Wekerle miniszterelnök, Kossuth Ferenc s az osztrák kormány vesz részt. A bécsi tárgyalás legfeljebb három napig tart, de könnyen megeshetik, hogy már a második napon véget ér. Eredményt ezektől alig vár valaki és most már csak az a kérdés, hogy a kartellbank tervének meghiusulása esetén találnak-e olyan kivezető utat, melyet a függetlenségi párt többsége is elfogad. A bankesoport most erős mozgalmat indít a párt összetartására és az önálló bank mellett való kitartásra. Ez a mozgalom kiterjed a bank-provizorium ellen is, amelyet pedig a kormány megoldásnak szánt. Kossuth holnap utazik Bécsbe.

Mai tudósításunk a politikai helyzetről itt következik:

A Justh-csoport agitációja.

Justh Gyula házelnök tegnap Meránba utazott beteg fia látogatására. Előbb azonban meglátogatta Kossuth Ferencet, Holló Lajost és Batthyány Tivadar grófot. Mint értesülünk, Justh Gyula az ő embereivel most markánsabbul ragaszkodik álláspontjához, az önálló bank felállításához, mint valaha. Justhék most a legintenzívebb akciót fejtik ki. A függetlenségi párt összes tagjaihoz körleveleket küldöttek, melyekben az önálló bank mellett állásfoglalásra hívják fel őket. Eddig tagadták, hogy alá-

írásokat gyűjtenek, most azonban már bevallják, hogy az aláírások hetek óta folynak és azt állítják, hogy a bankesoport tagjainak száma sokkal nagyobb, mint általában hiszik. Egy képviselő azt mondta tegnap, hogy Justhnak biztos száz embere van.

Annai bizonyos, hogy a Justh tábora az utóbbi napokban megerősödött, míg a kormány nehézségei szaporodtak. Egy hír arról is szól, hogy Bánffy Dezső báró a bankesoporthoz csatlakozott és Justhnak megígérte, hogy akcióját teljes erejéből támogatni fogja. A Ház legutóbbi formális ülésén Bánffy Dezső báró hosszabban tárgyalt Justhtal. Bánffy a folyosón is kijelentette, hogy most nem szabad engedni és az önálló bankot fel kell állítani. Bánffy legközelebb beszámolót tart Szegeden és ekkor be fogja jelenteni, hogy ő a bankkérdésben a Justhék táborához csatlakozott.

A függetlenségi pártkörben tegnap este nagy feltűnést keltett az a hír, hogy Hoitsy Pál, a párt ügyvezető alelnöke, Kossuth legbensőbb bizalmasa, tegnap meglátogatta Kossuth Ferencet és kijelentette neki, hogy ő Justhékkel tart és hogy neki az a nézete, hogy a kartellbank meghiusulása esetén az önálló bankot okvetlenül fel kell állítani. A közös bank szabadalmának meghosszabbítását semmiesetre se hajlandó megszavazni.

Azok a képviselők — írja egy fővárosi esti lap — akik a napokban Kossuthnál jártak, azt mondják, hogy Kossuth Ferenc nagyon pesszimistikusan ítéli meg a helyzetet és folyton arról beszél, hogy teljesen visszavonul a politikától. Wekerle környezetéből is olyant hallottunk, hogy a miniszterelnök nagyon meguntta már a politikát.

A kormány terve.

Az ellentétes hiradásokkal szemben kormánykörökből az a hír jön, hogy a kabinet még nem határozta el véglegesen lemondását. Bár minisztertanácsai jegyzőkönyvben megállapították, hogy a Wekerle-kormány az esetre, ha a két kormány közt megegyezés nem jönne létre, beadja lemondását. Kormánykörökben az volt a vélekedés, hogy a szakadás a két kormány közt már április közepén bekövetkezik s még e héten beterjesztik írásos jelentésüket. De mert a két kormány tanácskozása kitolódott

fejét. Ezt azonban a lány nem vette észre és tovább mondta:

— Tetszik tudni, nagysága kérem, olyan öblös, leőgő ujjú volt a kabát. Gondoltam is, de jó volna ez nekem ... Én nem valogatnék az ujjába.

Aztán nagyot sóhajtott.

Nekem még soha sem volt kalátom. A többi lány pajtasaim, ha egyébkor nem, mikor eladta az anyjuk a ludakat, kaptak az árából jó meleg felöltőt. Nekem csak kendő jutott, a mit már elszaggattott az anyám. Néha majd megvert az Isten hidege.

— Nincs neked apád?

Van, de nagyon szegény. És tizen vagyunk testvérek.

— Azoknak vesz-e kabátot?

Dehogyan vesz nagysága kérem, ugy telnek ki a nyári rongyokban. Egy néném szolgál idebenn a városban, az is így jár, mint én. A hérit elviszi az anyám. Pedig már nagy lány, resteli, hogy nem öltözködhetik úgy, mint a cimborai.

— Szegény ember az apád, és nem dolgozik?

— De dolgozik, hanem most tavasszal két hónapig szünetel a munka. Nem engedték, hogy dolgozzon.

— Miért?

— Mert a szervezetben van. És ráparancsoltak az urak hogy senki se vállaljon munkát. Nem is vállaltak sokan a földmunkások közül, a tél pedig itt van a nyakukon ...

— Hát hol laktok ti?

— Algyőn, ha tetszik tudni hol van — felelte a lány és fényes szeméit rámeresztette az agg nőre.

— Sok szegény ember lakozik ott, ugy-e?

— Sok ... De van jómódu is, a kinek háza, tehene van. Mink más házában lakunk a 'alu szélén. Ott már csak zsuptetejü házak vannak. A zindelyes házak benn vannak a templom körül.

— Hány szobátok van? — adta föl később félénken a kérdést Woracseknek, mert hiszen tudja ő azt jól, hogy szegény zsellérember örül, ha egy szobában meghuzhatja magát.

— Csak egy, — feleli rá Julis — az is olyan kicsi, hogy alig tudunk benne megférni. A másik szobában más lakik és a konyha közös. Ott főzünk mink is, ők is. Mikor ilyen szép helyen vagyok, mint ez, azt hiszem, ami szobánk mellett ez a menyország. Nálunk nincs padozat, se függöny az ablakon és olyan hideg a szobánk, hogy rossz rá gondolni.

— És miből élnek apádék a télen?

— Miből? — gondolkozott Julis. Tudja Isten. Az anyám egy kis malacot hizlal, gondolom, annak az árából majd kitelelnek.

— Nem vágják le?

— De hogy. Az hamar elfogy a tizójuk között; az ára tovább tart. Mi csak három, négy hónapban eszünk egyszer húst.

Közben beesteledett, az asszony nem látta fölszedni az időnként lecsuszott máslikat, meggyújtta Julissal a lámpást. Nappali fény áradt széjjel a szobában és újra megindul a társalgás.

— Ott, ahol eddig szolgáltam, nem volt ilyen szép lámpás. Csak gyertyát égettünk. Könyvre vettük még a petrezselyemzöldjét is a boltban. A kenyéret is. Naponként mástól fontot. Pedig három gyerek volt. Nekem csak a kenyérhaj jutott. És olyan rossz volt az a három gyerek ...

— Rossz?

— Leszakították rólam a ruhát is. Ha panaszkodtam, akkor engem szidott a nagysága. Az édes anyám ott akart hagyni, mert nyolc forint volt a bérem és azt mondta, hogy nyolc forintért szenvedni is lehet egy kicsit.

— És miért hozott el?

— Azt mondtam inkább a Tiszának megyek, engem ne üssön senki ...

Igy folytak a délutánok. Woracsek a kasszinóban volt ezalatt, olvasta a fővárosi lapokat, vagy kibicelt hasonszörű öreg urak játéka mellett és csak napáldozat felé indult csendes bandukolással haza. Ilyenkor vége szakadt a beszélgetésnek. Másnap azonban tovább folytatták. A lány elmondta, hogy az előbbeni gazdáját nagyságos urnak kellett címezni, pedig még egészen fiatal ember volt. Ezen megint elmosolyodott a szelid beszédű matróna és bártudta, hogy minő rut szokásai vannak a mai önző és üres fejű hivalkodó embereknek, mégis megkérdezte:

— És miféle foglalkozása van annak az urnak?

— A táblájára az volt írva, hogy ügynök. Én nem tudom, mi az, de néha napokig sem

és az uralkodó budapesti utazása egy heti halasztást szenvedett a „demissziós program” is változást szenvedett.

Elsőbben megkezdik a tárgyalásokat Bécsben. Az sines kizárva, hogy az első tárgyalás meghiusulta után a felség újabb tanácskozássra hívja fel a feleket; ha tán a megegyezés mégis sikerülhetne. De még ha ez nem történik is, elhalasztódik a krízis addig, amíg Wekerle, Kosuth, Apponyi nem tanácskoztak a pártok vezetőivel s csak azután jönne össze a minisztertanács, amely a lemondást elhatározná s annak benyújtásával Wekerle miniszterelnök Bécsbe utaznék. A legjobb esetben a Wekerle-kormány április 26-án terjeszthetné be lemondását s a válság megoldása május elején megkezdődhetne. A válság gyorsítását akadályozzák a pártvezérek, akik a külügyi és belső helyzetre való tekintettel meg akarják akadályozni a koalíció feloszlását s megegyezést keresnek a bankkérdésben, amelyet, ha megtalálnak sikerült, új formában fentartják a koalíciót s békésen oldják meg a válságot.

Kristóffy a királynál.

Bécsi távirat jelenti: *Kristóffy* József volt belügyminisztert a király ma kihallgatáson fogadta. Az audiencia szokatlanul hosszú ideig tartott.

A balpárt és a bankkérdés.

A balpárttól a minap olyan hírek terjedtek el, mintha annak több tagja vissza akarna lépni; a függetlenségi pártba. Erre vonatkozólag a balpárt egyik vezető tagja ma a következőket jelentette ki:

— Eszünk ágában sincs a visszalépés. Sem kedvünk, sem szükségünk nincs erre. A bankönállósításáért természetesen küzdeni fogunk és ebben a küzdelemben minden új segédesapatot szívesen látunk.

Popovics kinevezése. Fővárosi tudósítónk telefonálja: A hivatalos lap holnapi száma közli a király kéziratát, amely *Popovics* Sándor pénzügyi államtitkárt az Osztrák-Magyar Bank kormányzójává nevezi ki.

jött haza. Ilyenkor a nagysága mindenkit elküldött, aki számlát hozott.

— No igen — hagyta helybe Woracsekné és áttért másra a beszéd.

— Szoktál-e vasárnaponként elmenni, Julis?

— Hová?

— A barátnőid közé sétálni.

— Soha. Nem is kívánczok, nagysága kérem. Itt olyan jó...

— Azért mondom, mert én eleresztelek, ha kedved van.

— Nem megyek én a nagysága mellől egy tapodtat se.

Az ötödik héten könyezett a lány. És szomorú volt.

— Ki bántott? — szólt megütközve a fehérarcu asszony.

— Rossz hirt hallottam, nagysága kérem.

— Minő rossz hirt?

— A bátyám leesett a kocsiról és körösz-tül ment rajta a kerék.

— Szegény ember. Ez már baj. Nagy baj, kis lányom.

Julis nem szólt, kötőjébe temette az arcát és sirt.

— Mit csináljunk? ... Haza szeretnél menni?

— Haza.

— Jól van, eredj ... Nézd meg „szegény embert.

Julis haza is ment és másnap este tért vissza. Ekkor már vidám volt, alázattal csókolta meg az urasszony kezét.

— Nos, hogy van a bátyád?

Prohászka püspök konferenciái.

Az utolsó nap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 7.

Prohászka Ottokár püspök három napos konferenciáinak ma voltak a befejező előadásai. A székesfehérvári főpap holnap még részt vesz az *Autonom katolikus kör és a katolikus háziasszonyok szövetségének* alakuló gyűlésén, azután pedig elutazik Aradról, ahol tavalyi és mostani előadásaival széles körben nagy szimpátiát és komoly batást keltett.

Ma délelőtti előadásában *Prohászka* Ottokár püspök a nőknek a női lélekről tartott előadásait fejezte be. Különösen érdekes volt az esti előadás, amelyvel nagy férfiközönség előtt a teológiai világnézetéről kezdett konferenciáit végezte be.

Azt vizsgálta ebben a nagy költői lendületű előadásában *Prohászka* püspök, hogy miért fordul a mai ember lelke Istenhez és Krisztushoz. A lélek — mondotta — nem bírja ki a szellemi világ bizonytalanságát, folytonos vajdását és kételkedéseit. E hánykódásokban a tudomány nem ad megnyugvást, azt csak a hit adja meg. Lelki pihenőt, életbiztonságot ad Krisztus. Az életet nem lehet tudással megérteni, kritikával felfogni, erre csak a tapasztalás képesít. Krisztus az életet hozta, mint valóságot, amelyet át kell élni, amelyet mint hitet magunkba kell szívni. Olyan fenség ez, melyet nem lehet magyarázni, mely előtt hódolni kell.

A hit megnyugvást ad az erkölcsi rendben is. Az erkölcsi törvény nem biológia vagy szociális alkalmazkodás, hanem mélyesen mély hit. Jézus adta nekünk a moralitást, melyet ő keresztül élt mezitlábason, egyszerűen és fenségesen. Ő azt mondta: ha okoskodtok, élni rá nem értek. Ha élni akartok, akkor odaadással kell élnetek. Így lesz bennetek erő, érték és öröm az élethez. Az életnek ama nagy arénáján, ahol az ember folyton ösztönökkel harcol, amelyek szirénhangokkal susognak, csak úgy lehet győzedelmeskedni, ha az ember a szív, a szeretet erejében bizakodva azt mondja: ha én szeretem Krisztust, én bírom azt tenni, amit ő

lelkembe belényomott. Ehez kedv kell a világban, kedv az ideálok iránt, kedv a tiszta, nemesen szép élethez. Ebből a kedvből ma, az intellektualizmus tultengésének idején kevés van. A kereszténység adja ezt a kedvet és az adja az embernek az erőt, hogy elviselje a bűn terhét. Krisztus hozta meg a bűnbocsánatot; ez hirdeti a kereszt, mely két karjával átkarolja az egész világot.

Cselédnevelő Aradon.

Márta-egyesület alakulása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 17.

A cselédügynek minden oldalról való rendezése érdekében jelentős társadalmi mozgalmak fog legközelebb a hosszú előkészületek csendjéből a nyilvánosság elé lépni Aradon. A mozgalom annak fölismerésén alapul, hogy a cselédügynek bajait és fogyatkozásait a hatósági intézmények rideg bürokratizmusával megoldani, javítani nem lehet és ezért társadalmi szervezet teremtése célra, amely hivatását a város protekturátusa és az állam anyagi segítsége mellett fogja betölteni.

Márta-egyesület néven alakul ez az egyesület, amely három nagy intézmény megvalósítását tűzte ki célul: a *cselédnevelő*, a *cselédotthon* és a *cselédközvetítő* intézményét.

A legérdekesebb és céljánál fogva is legjelentősebb ezek közül a *cselédnevelő*. *Márta-egyesület* mindenekelőtt az aradi állami gyermekmenhely, az aradvárosi árvaház gondjaira bízott leánygyermekeket, azután aradi megyei, vagy bármely más magyar szegény sorsú szülőknek a *Márta-egyesület* gondjaira bízott leánygyermekét fogja megfelelő tanterv által ügyes és becsületes háztartási kisegítőkké kiképezetni. A kiképzés egy elméleti és gyakorlati évfolyamból áll. Az egyévi elméleti kiképzés után az egyesület a növendékeket adja olyan házakba, ahol a háziasszony *Márta-egyesület* tagjai közé tartozik s ahol erkölcsi felelősséget vállal a növendék gondozása, nevelése és továbbképzése iránt. Az órákat és a vasárnapot a növendékek a cselédotthonban töltik. Az egyesületnek gondoskodnia kell arról, hogy az ily növendék ne tekintessék csupán olcsó munkaerőnek, hanem azokat szeretettel és jószággal neveljék hivatásuk számáért.

A *cselédhelyezés* céljaira az egyesület állandó tisztviselők vezetése alatt álló közvetítő

— Jobban van — felelte a lány.

— Látod, nem kell mindjárt megijedni. Jó az Isten, megsegíti az embereket.

A dolog abban is maradt volna most már, azonban úgy esett a sorja, hogy negyednapra bejött a lány anyja. Csak éppen benézett, nincs-e valami hiányosság. Az anyaszívnek olykor képzelődései vannak, melyek vonzzák, mint a lidércfény; és ilyenkor képes mérífordékre gyalogolni, hogy megnéze az idegenben élő gyermekét.

— Hogy van a fia? — kérdezte Woracsekné a lány anyjától beszélgetés közben.

— A fiam?... Melyik fiam?... — mondta zavartan és némi csodálkozással az asszony. Nem tudta hirtelen elgondolni, hogy miként jut eszébe egy nagyságának az ő fia.

— A melyiknek a lábán keresztülment a kocsí.

— Kocsí? — tűnődött Tóthné. Az ő fián ugyan nem ment keresztül semmiféle kocsí. Hogy ment volna, mikor ment volna?...

— Nem ment az kérem nagysága egyiken se körösz-tül.

No, ez furcsa, gondolta Woracsekné és hüvösség szaladt át a lelkén arra a gondolat-ra, hogy lám, milyen őszintének mutatta magát ez a lány és ime hazudott. A tiszta, fényes szemek, melyekből a nagy őszinteséget látta csillogni, valótlanul mondtak Istenem, hát ez se különb a többinél. Ez is másként beszél, mint a miként érez. Furcsa világ, furcsa emberek valóban. Milyen más volt minden az ő ifjuságában. El akarta hallgatni az esetet, úgy

vélte, hogy ő már úgy se javíthat a mai kölsökön, azonban harmad-, negyednap még csak kitért belőle a méltatlanság.

— Ej, ej, Julis, hát te is szoktál hazudni? A lány most már tudta, hogy mire cél a galambszivű asszony, lehorgasztotta a fejét és hallgatott.

— Azt mondtad nekem, hogy a bátyád megysz haza megnézni, holott a bátyád nem történt semmi baja. Ez nem szép, kis lányom, a hazugság nem illik tisztességes emberhez.

Julis most föl-melte a fejét, a szeméből kigyúlt az őszret tiszta fénye, azután alázattal megfogta a könnyű kis asszonykezet mecsókolta.

— Nagysága kérem, ne haragudjon rá, nem vagyok én rossz lány, de nem volt nem maradásom... Ugy vágyódtam haza, úgy kívántam látni a kis testvéreimet.

Es szép szeméből lassan szivárgott le szeretet kristálykönyve. Woracsekné megindultan nézte jó darabig a lányt és azon évődött, hogy uram teremtem, milyen csodálatos nagy ereje van az otthonnak, ha mindjárt zsugor-szama takarja is a tetejét... Aztán megveregette a vállát és azt mondta neki:

— No ne sirj, holnap kapsz tőlem egy kötőt, ezt pedig hazaviszed jövő vasárnap hugodnak.

Cserzy Mihály.

irodát létesít, a melyekre azok a régi és jogos panaszok teremtettek szükségét, a melyeket a mai cselédszerzők felől a közönség állandóan hangoztat.

Végül a fenti intézmények befogadására és előregedett, keresetképtelenné vált cselédek befogadására szolgálna a *cseléd-otthon*. Az Arad város patronátusa alatt álló Márta-egyesület ezt a város *cselédmenedékház-alapjának* felhasználásával létesítené s kétségtelen, hogy a város egy ily nagyszabású, sokoldalú hivatást teljesítő, tisztán humanus alapon álló társadalmi intézménynek azt át fogja engedni.

Az alakulóban levő Márta-egyesület szervezését valószínűleg az *összes aradi nőegyesületek* kezdik meg, mint amelyek hivatásához a cselédügy rendezése legközelebb áll: tagja lehet minden magyar honos, aki a tagsági kötelezettségeket magára vállalja.

A Márta-egyesület alapszabályai, a nőcselédképző és a cselédközvetítő intézménynek szervezeti szabályzata elkészült már s azokat, miután az egyesület létesülése és működése attól függ, hogy a város a védői tisztelet elvállalja, *beterjesztették a városhoz*. Az egyesület tényleges megalakulása is valószínűleg rövid idő kérdése s ezzel megkezdődik Arad társadalmában az a tevékenység, amely a cselédmizériákat lesz hivatva orvosolni. Nem paragrafusokkal és hatósági fegyvellemmel, hanem szeretettel; a cselédben nem alsóbbrendű személyt tekintve, nem az erkölcsi zülles szabad prédáját, hanem a társadalomnak szükséges és hasznos tagját, akinek kereső képességéről, védelméről, segítéséről és öregkorának biztosításáról maga a társadalom köteles gondoskodni; főként pedig azok, akik ezen gondoskodás üdvös hatását a jó megbízható cselédek szolgálatait élvezni fogják.

A gyilkossággal vádolt mérnök.

Ítélethozatal előtt.

Távirati tudósítás.

Arad, április 17.

Ma befejezte a marosvásárhelyi esküdtszék *Pártos* vasúti mérnök ügyében a tárgyalást. Eleinte azt hitték, hogy az ítéletet ma éjszaka meghozhatják, azonban a pör nagy anyagára való tekintettel csak vasárnap este tudják az esküdtek meghozni verdiktjuket. A pör kimenetele elé az egész Erdély nagy kíváncsisággal tekint; sok olyan jel mutatkozott a tárgyalás alatt, amelyek arra engednek következtetni, hogy az esküdtszék fölmenti a szerencsétlen fiatal mérnököt.

A mai tárgyalásról ezt jelenti marosvásárhelyi tudósítónk:

A tárgyalási terem ma is szorongásig megtelt. A bíróság folytatta a tanúkihallgatásokat.

Az első tanú a marosvásárhelyi espadőrös volt, aki azt vallotta, hogy *Pártos* nyakán és kezén kihallgatása alkalmával sérüléseket látott.

Kihallgatták *Pártosnak Weinberger dr.* nevű háziorvosát, aki elmondta, hogy *Pártos* már régebben epileptikus bántalmakban szenved.

Azután a fegyverszakértők mondták el véleményüket és ezzel a tanúkihallgatások befejeződtek.

A bizonyítási eljárást délután négy órakor befejezték. Következett az esküdtekhez intézendő kérdések megszövegezése.

Az ügyész arra indítványozott kérdést feltenni, hogy *Pártos* *Giaccomuzzi* agyonlövésével *szándékos emberölést követett-e el*. A védő az erős felindulásban elkövetett halált okozott súlyos testi sértésre indítványozott kérdést intézi az esküdtekhez és kiegészítő kérdés gyanánt azt, hogy *Pártos* súlyos betegsége következtében a szabad elhatározási képessége befolyásolva volt-e?

Élnök a tárgyalást öt órakor felfüggesztette, mert a vádlott rosszul lett és elájult. A tárgyalást holnap reggel folytatják, amikor a perbeszédre kerül a sor. Ítélet estére várható.

Divatos kalapok.

Volt idő, amikor a kalap nagyon szerény helyet foglalt el a női öltözékben. Nem volt semmivel sem előkelőbb a többi ruhadarabnál. Sőt egyideig a „chaussure” és a „ganture” is több gondozásban részesült és ha egy formás lábu nőnek szép cipője és ha egy finom kezű hölgynek finom keztyűje volt, senki se törődött a tolette többi részével.

Most a kalap jutott uralomra. A mai női kalap már nem toletteikk, hanem műtárgy. Ennél is több: eszme; a lélek tükré . . . sokkal inkább, mint a szem.

Sokkal biztosabban, mint a szem tekintetéről, az arc kifejezéséről, lehet a nő természetét kalapjáról megítélni. Vajjon szerény-e vagy tetszenivágyó, derék vagy könnyelmű, korlátolt vagy szellemes, szeretik vagy elhagyják-e, nyárspolgári vagy van-e műzisége . . . mindezt, és még sokkal többet, elárul a mai kalap.

Többé nem holt készítmény, hanem élő lény a a mai kalap. Olyan kifejezőképességhez jutott, amivel a régiak nem bírtak. És amellet nem is nagyon komplikált. Más időben mindig volt egy bizonyos alak, melyet viseltek. Vagy kis, vagy nagy, felhajlított vagy legyűrt, egyszerű vagy tulhalmozott díszítésű kalap volt divatos.

Manapság tulajdonképen mindenféle alak megengedhető. Természetesen most is van egy „nouveauté.” Ez a bögrekalap. Ez a szezoneikk. De nem kötelező. Eppen így viselik a harangkalapot, a nagy pasztorleánykalapot, sőt a múlt évi féldalt kinyuló óriás karimákat és a térből ismert toque-okat is.

Igy vagyunk a díszítéssel is. A virágok ugyan aktuálisabbak, mint a toll és a köcsag, de azért most is elég tollbokrétát, hosszú structollat, marabut, szárnyakat, sőt egész baglyokat, galambokat, kakadukat is alkalmaznak.

Általánosságban, elvben, azt hangoztatják, hogy a tollak szédületesen magas árát le kell nyomni s ezért hanyagolják el némileg a tollidiszit. A madárvédelem csak ürügy, mert a divat nem ismer könyörületet.

A virágok visszatérése nagyon rokonszenves jelenség. Különösen most tavasszal. Mindenféle virágot, árnyal lombot, cseresznyét, bogycókat is alkalmaznak. Párisban még moogyoró, makk s fenyőtoboz is látható a kalapokon, de a legdivatosabb a párnai libolya és a gentifolia. Ezek a gombalaku, tömör és halvány rózsák az „alt Wien” porcellán r zsára emlékeztetnek és amennyire lehet, iparkodnak azok porcellán árnyalását kiemelni.

Toll és virág mellett a tüllnek, bársonynak, selyemszallagoknak is van jogosultsága. A selyem minden fajtája választható s minden színben. Nagyon izléesek a chinéchangeant és a különböző mintájú szallagok.

Aprópos: színek! A „stil”-hez való visszatérés a divatárusnőkre se volt hatás nélkül. Még az olcsó kalapoknál is kerülnek a rikitót, a szeméértöt. Lehetőleg tompítják a színek árnyalását. Ez nem azt jelenti, hogy félnek a színektől; szó sincs róla!

Ellenkezőleg, ezidén jobban szeretjük az élénk színeket, mint valaha. Egyébkor az átmeneti tavaszi kalapok feketék szoktak lenni, akár lószórból, tüllből, vagy szalmából készültek legyen. Most határozottan kitérnek a fekete elől s derült színűt választanak.

Amellet nem lehet valamely bizonyos divatszínről szólni, amint domináló divatszalma sincs. Ezek közt még a leggyakoribbak a csokosszélű fonat és a selyemszalma. Ezek mellett a rizsszalma, a japánfonat, a hánés, a sás is kedvelt, sőt a durva — ugynevezett — angol fonatnak is vannak hívei.

A színekre visszatérve ki kell emelnünk, hogy a halvány viszfényű vakondokszürke, a meglehetősen élénk zöld és fabarna-szín áll elsősorban. A múlt évi szép pávakék nem tűnt le a szemhatárról, de halvány rózsaszín járult hozzá, a fraise-hez hasonlítható.

A sport-kalapok közt a panama meg ma is szerepel. Csakhogy egy kis harang lett belőle, melyhez szeles, színes echarpe van kötve. A matrózkalapokat süröbben viselik, mint a kisebb Girardit. Csakhogy ezek karimája is lefelé ívelt. Disznek nem tűr meg mást, az eddigi egyszerű szalagnál. Az automobilisták szalmasapkáját azok is felkaptak, akiknek nincs autójuk. Lehet bársony vagy szalmasokorral, divatszallaggal, vagy madárszárnnyal díszíteni . . . ahogy tetszik.

EGYESÜLETI ÉLET.

Velence képekben.

(Kirándulás az Adriára. — Jelentkezési határidő április 25. — Szemléltető előadások és felolvasások a kirándulásról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 17.

A hatalmas nérvben fejlődő „Aradi Turista Egyesület” minden módot megragad, hogy kiadott leírásaival, vetítő képek kíséretében sürűn tartott előadásaival társadalmunkkal megismertesse a csodás természet mesés világát, felébressze a természet szépségei iránti érzéket és vágyat keltsen a modern közönségben a szép helyek felkeresésére, olcsó és kényelmes meglátogatására. Az ez évi kirándulások közül mindenestre a legszebb lesz a június hóban tervezett 8 napos utazás az Adriára, mely sok látnivalót és élvezetet ígér. E sok kiránduló pontot felölelő utazásnak különösen érdekességet fog kölcsönözni a turista egyesület által bevezetett azon üdvös újítás, mely lehetővé teszi, hogy a kiránduláson résztvevő előtanulmányokat szerezhessen és már itthon szerzett általános ismeretekkel indulhasson utra, ami mindenesetre nagy előnyére szolgál az ismeretlen helyre kirándulóknak.

Ugyanis a kirándulásokat megelőzőleg ismeretterjesztő felolvasásokat tartanak és vetített képekben fogják bemutatni a nevezetes helyeket. Az adriai kirándulásra vonatkozó felolvasások ciklusa május hóban lesz és négy napra fog terjedni. Az előadások este 6 órakor kezdődnek. A felolvasások beosztása és tárgya a következő:

Május 26-án a vasutal Horvátországon át Fiume, Abbázia és Quarneró. Szemléltető előadás Gargya Béla 120 színes felvételével. Előadó: Gargya Béla gyógyszerész, egyesületi tag, Battonya.

Május 27-én: Velence történelme és a dogek, a velencei művészet, a világhírű festőiskola keletkezése, fejlődése, virágzása és hanyatlása. Velence építészete, szobrászata. Velence műkinésel. Érdekes mozzanatok Velence történelmi multjából. Felolvasás, tartja: Ritt Gyula.

Május 28-án: Riáltó, San-Giorgo, Magyiore, S. Lazaro, Lidó, Buranó, Chioggia, Malamokko. Szemléltető előadás. Dr. Rozsnyay József 42 felvételével. Előadó: Ritt Gyula.

Május 29-én: Triest, Miramar, Griguanó. Felolvasást tartja: Thémés Rezső. A szemléltető előadások alkalmával a képek vetítését Dr. Rozsnyay József egyleti tag fogja eszközölni. A négy előadásra, érvényes jegy az egyleti irodában 1 koronáért beszerezhető.

Az egyesület e kirándulásról külön prospektust adott ki, melyet minden érdeklődőnek kívánatra ingyen küldenek meg. Jelentkezni lehet e kirándulásra április 25-ig. E kirándulás iránti nagy érdeklődést mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy arra már 50-en jelentkeztek. Tekintettel a nagy érdeklődésre, az egyesület elhatározta, hogy e kirándulásnál több csoportot fog képezni és egy csoportban csak 50 kiránduló vehet részt, hogy a kirándulók kényelmét és könnyebb mozgását a tulajdon nagy szám ne befolyásolja. Érdekes megemlíteni, hogy az egyesület ezen kirándulás egyes pontjairól látkepes lapokat szerzett be, melyeket a kirándulók már itthon beszerezhetnek az egyesületi irodában. Mindenkinek vannak hozzátartozói, ismerősei s így természetesen, hogy minden kiránduló értesítést, üdvözlötet küld a messze távolból. Hogy azonban az értékesebben felhasználható idő elne fecséreltessék, célszerű, ha a lapokat a kirándulók már itthon szerzik be.

A fakerti zendülés.

Harmincegy vádlott. — Az aradi ügyészség vádirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 17

Emlékezetes, hogy a múlt év őszén az Arad szomszédságában lévő *Fakert* községben a bucsu alkalmával felbőszített jobbára német lakosság valóságos zendülést rögzített, és megtámadta a kirendelt csendőröket. A hatóság emberei fegyvereiket használták és néhányszor sortűzet adtak. A tömeg ekkor botokkal, kövekkel rontott a csendőrökre és folytonosan azt hajtogatta, hogy „meg kell ölni a kakastollasokat!”

A zendülésnek sok sebesültje volt. Az aradi ügyészség a vizsgálat befejeztével vádiratot készített a hatóság elleni erőszak büntettségével vádolt egyének ellen.

A vádiratot, amely ma került nyilvánosságra, a következőkben ismertetjük:

A királyi ügyészség harmincegy vádlott ellen emelt vádat, részint súlyos testi sértés, részint pedig hatóság ellen való erőszak miatt. A vádirat elmondja, hogy 1908. október hó 20-án a fakerti bucsu alkalmával a német legények *Than Mór* korcsmajában mulattak. Arra vetődött *Csóke János* magyar legény, aki részegfővel betévedt a tánchelyiségbe és állítólag inzultálta *Wolf Rozália* és *Jerger Rozália* német leányokat. Emiatt a németek összeverték, megszurkálták és kidobták az utcára. A csendőrök ekkor felszólították a táncolókat, hogy hagyják el a korcsmát. A tömeg ki is vonult, de az utcán csoportokba verődve szidta a csendőröket. A tömeget bujtogatta *Marksteiner Péter* újszentannai német mézeskalácsos, aki így buzdította a németeket:

— Ne féljete a csendőröktől, üssétek agyon a csendőrökutyákat, mi tartjuk őket; nekik nem szabad ránk löni! Gyertek az én sátramba, az szent, ide még az uristen se jöhet be: én iparos vagyok, tudom a törvényt, rám hallgassatok. Nem löhetnek a csendőrök, mert csak vaktöltés van a puskájukban. Engem kövessetek!

Ezután nem sokára *Schleich* Jakab karóval a kezében így kiáltozott:

— Menjete, verjete félre a harangokat, jöjjen az egész falu népe, üssük agyon a csendőröket. Csak össze kell tartani, ők kevesen vannak, mi pedig sokan.

A lázításban *Hein József* is részt vett ezzel a rövid szónoklattal:

— Nem kell félni a csendőröktől. Azok csak vaktöltéssel lönek, üssük agyon a kakastollas betyárokat!

E kiáltások után a tömeg megnövekedett. Mintha a földből bujtak volna elő az emberek, olyan rohamosan szaporodtak és a csendőrök felé rontottak. Középor jelezte előnyomulásukat. A csendőrök közül többen a fejükön megsebesültek, de még ekkor se löttek, hanem oszlásra szólították fel a tömeget. Ez nem használt. Amikor a csendőrök életüket veszélyeztetve látták, többször egymásután sortűzet adtak. Sikoltás, jajgatás volt a visszhang s a zendülők ijedten futottak szét. Sok sebesültje volt a zendülésnek, de a sebesültek nagy része elmenekült, mert félt a következményektől. Halálosan senki se sebesült meg.

Másnap letartóztatták azt, aki a névszerint legjobban bujtogató: *Marksteiner Péter*, de később védője, *Eles Béla* dr. közbenjárására szabadon engedték.

Az ügyészség még a következők ellen emelt vádat:

Rippel András, Jerger I. János, Hein I. Ferenc, Hein II. Ferenc, Weiner András, Jerger II. János (ezek *Csóke* megveretésében is részt vettek.) A csendőröket részint bántalmazták, részint arra bujtogattak ezek:

Marksteiner Péter, Schleich Jakab, Hein József, Hoff Jakab, Zellner Pál, Lovász Miklós, Miklós Jakab, Schleich Péter, Zahn Gáspár, Dörner Gáspár, Dörner József, Kaiser János, Tumele Mihály, Schwager Antal, Stöger Péter, Wunderlich András, Schnekker János, Schandt Márton, Freer József, Müller I és II. Ferenc, Hellich Ferenc, Henberger Pál, Wallicsék János és Schwager Antal II.: ez utóbbi aradi lakos, a többiek részint fakerti, glogováci és újpanáti lakosok, jobbára 18–25 évesek; egy van közöttük 56 éves.

A zendülésben szereplő csendőrök a következők: *Orosz János, Mikk Vilmos, Szücs Lajos, Kovács Imre, Sás József, Gríz István;* tanuk a következők: *Than Mór, Winkler Bódog, Herschaft Miklós, Weisz János, Rabi Ferenc, Toman István.*

Az aradi törvényszék néhány hét múlva kitűzi a főtárgyalást.

BÉKE A LLOYDBAN.

Modern kaszinó.

*

A szerb válság színjátéka megismétlődött kicsiben a mi forrongó harcterünkön, az aradi Lloyd-klubban. Amint Szerbia kardesapás nélkül meghódította a hatalmasságok előtt: a konzervatív Lloyd-párt is jobb meggyőződésre jutva, feladta a harcot a reformpárttal szemben. Tegnap még mindenki készülődött arra a viharosnak ígérkezett közgyűlésre, amely az új helyiség kérdésében fogja a döntő szót kimondani, s ma már béke honol a Városi kávéház felett s legfeljebb csak a költözésre készülődés zaja és a tervezgetések hangjai emlékeztetnek a minapi harcokra.

A béke hamarabb jött, mintsem remélni lehetett. A maradi párt — a szó legszorosabb értelmében vett maradi párt — látva az újításra törekvők nagy számát és talán belátva azok igazát is, értesítette ma mindazokat, a kiknek ígéretét vette a szavazásra, hogy az adott ígéret alól feloldja őket és beszünteti az új helyiség ellen való agitációját. A küzdelem tehát véget ért és nincs semmi akadály annak, hogy a jövő vasárnapi közgyűlés *Almay Olivér* ajánlatát elfogadva, megadja a jelet a költözkedésre.

A béke születés-napján, mikor a helyiség-affer így elintéződött, örömmel kell konstatálni, hogy ez az ügy milyen üdvös kavardást okozott az egész Lloyd-intézmény körül. A helyiség-kérdés csak egy kicsinyügynek látszott, de később alkalmasnak bizonyult arra, hogy élénkséget és reformvágyakat keltsen az egész intézményben. A pohár vízben kitört vihar erős szelet hozott, amely fellebbentette a Lloyd függőnyeit és az ott tátongó üresség életteljes ozgalmra bírta mind azokat, akik ennek az évtizedes nagyrahívott intézménynek reneszánszára vágnak.

A külsőségek maguk még nem hozzák meg az újraszületést. A modern, a nagyvárosias berendezkedés mindenestre szükséges és ezért helyeselhető az az akció, amely most mintegy 30,000 koronás kölcsön felvételét irányozza elő erre a modern berendezkedésre. A kölcsön egy részét úgy akarják megszerezni, hogy felszólítják a tagokat, adjanak 4 százalékos kamatozás mellett pénzt a társulatnak. A Neuman testvérek-cég és Montag Manó már ma ezer-ezer koronát jegyeztek erre a célra. Szükségessé válik ezenkívül a tagdíjak mérsékelt felemelése is, amihez a tagok jó része már hozzájárult.

E finandális dolgoknál fontosabbak és

ezekért bőséges ellenszolgáltatást is fognak adni a tervbe vett egyéb újítások. A készülődésekből és tervezgetésekből egy egészen új és lényegében is modern kaszinó képe bontakozik ki. Az eddigi és csak ritkán működő bizottságok mellé terveznek egy *kulturális-bizottságot*, amely irodalmi és művészeti életet öntene a Lloydba, egy *jótekonysági bizottságot*, egy *vigalmi bizottságot*, egy nagyobb szabású könyvtár létesítését s más hasonló újításokat, amelyek a Lloydtagoknak és azok hozzátartozóinak a kártya helyett értékesebb élvezetekkel szolgálnának. Tér és alkalom lesz ezekre elég bőven.

És hogy mindez nemcsak pillanatnyi fellobbanás, hanem az új korszakra vágyók komoly törekvése, bizonyítja ezt az a megoldás is, amellyel az elnökség kérdését el akarják intézni. *Bing Vilmos*, aki évtizedekig volt érdemekben gazdag, buzgó vezetője a Lloydnak, lemondott elnöki állásáról. Helyébe most olyan elnököt kerestek és találtak a tagok, aki a Lloyd új korszakának mintegy személyes megtestesítője is legyen. Az az egyhangú bizalom, amely erre az állásra *Leopold Zsigmond*ot találja alkalmasnak, legszebb bizonyítéka annak, hogy ebben a széles látkörű, modern és nagy energiájú emberben legjobb elnököt kapja az újjászületett Lloyd.

„Detektiv“ a klubban.

A francia Köpenik.

Távirati tudósítás.

Arad, április 17.

Mulatságos szélhámosság híre érkezik Párisból, ahol egy klubot raffiniált módon fosztott ki egy ügyes csaló.

A *Maison Lafitte* egyike a legelőkelőbb és gazdagabb kluboknak Párisban. Tagjai tekintélyes üzletemberek, akik az üzleti gondok után örömet gyűlnek össze a klub helyiségeiben és szívesen telepszének a zöld asztalok körül egy — kártya partira. A klub előcsarnokában időről-időre hirdetést függesztett ki az igazgatóság, melyen az állott, hogy azon az estén tilos a kártyázás. Ha jött a rendőrség, nem talált semmit s kénytelen volt eltávozni.

A múlt napok egyikén egy feltűnő eleganciával öltözött férfi lépett a klub helyiségébe hat társával együtt és egyenesen a kártyaszobába mentek. A zöld asztalok mellett javában folyt a kártyázás és aranyak csillogtak a játékosok előtt. A férfi megállt az ajtóban s érces hangon, hogy mindenki meghallhatta, így szólt:

— Igazán sajnálom, hogy kellemetlenséget kell Önöknek okoznom uraim, de a kötelesség előbbvaló mindennél. A rendőrfőnök küldött ide s mint a detektiv-osztály egyik tagja a törvény nevében megtiltom önöknek, hogy az épületet elhagyják.

A kártyaszoba minden ajtójához egy „rendőr“ állott, úgy, hogy minden kijárást elzártak. A „detektiv“ pedig az asztalokhoz lépett és az összes pénzt összeszedte. Mintegy 25 ezer frank hevert a játékosok előtt s az összes pénzt táskájába csuszította. A meglepett klub-tagok szó nélkül nézték, mint vándorol a nagy halmaz arany és papírpénz a detektiv börténkájába.

Midőn a detektiv sikeresen és egy büvész ügyességével összeszedte a pénzt, meghajította magát a klubtagok előtt, sajnálkozását fejezte ki a kellemetlen incidens felett s kijelentette, hogy a rendőrhatalóságtól értesítést fognak kapni a továbbiakra nézve. Azzal társaival együtt eltűnt.

Mivel a rendőrségtől napok múlva sem érkezett tárgyalásra szóló meghívó, az egyik klubtag elment a rendőrfőnökhöz és megtudakolta, milyen stádiumban van az ő ügyük. A rendőrfőnök meglepődve hallgatta a történetet, melyről semmi tudomása nem volt. Rövidesen kiderült, hogy szélhámosok jártak a klubban s csodás vakmerőséggel kifosztották a klub tag

jait. A párisi nép most pompásan mulat a felültetett klub tagjain, a kik épen úgy jártak, mint Köpenik város lakói, kiket néhány évvel ezelőtt egy tiszti ruhába bujt eszmadia fosztott ki.

A török forradalom.

Meggyilkolt államtitkár.

Távírat tudósítás.

Arad, április 17.

A törökországi véres forradalom egyre sürűbben szedi áldozatait. A lázadó katonák már nem elégszenek meg tisztek legyilkolásával, hanem minisztereket, s az ország intézésében szerepet vivő férfiakat ölnek meg. *Ma meggyilkolták a hadügyminiszter államtitkárát, akitől az ország a forrongó katonák lecsillapítását várta.* Közben pedig, ahol csak mohamedánok laknak, megkezdődött az idegenek vad üldözése.

Bécsből táviratozzák ugyanis, hogy a bécsi külügyminiszteri hivatalhoz érkezett jelentések szerint *Nervinában* válságos állapotok vannak. A városban valóságos *anarkia uralkodik, fosztogatnak és rabolnak.* Az idegen állampolgárok élet és vagyonbiztonsága veszélyeztetve van.

Mai távirataink itt következnek:

A zendülő katonák.

Londoni távirat jelenti: A Timesnek jelentik Konstantinápolyból: Megállapították, hogy a helyőrségnek csak egy része vett részt a zendülésben. Ha a szultán akarta volna, könnyen elnyomhatta volna a zendülőket, mert azok száma alig tett ki hatezret, a konstantinápolyi helyőrség pedig 20,000 emberből áll.

Filippopolból táviratozzák: Az éj folyamán a drinápolyi táviratok szerint az ott levő gyalog- és tüzérezredek *legénysége fellázadt az új-török tisztek ellen.* A katonák kikergették a tiszteket a kaszárnyákból. A város számos lakója menekül, mert azt mondják, hogy az idegenek és a keresztények veszedelmében vannak.

Az új-törökök Konstantinápoly ellen.

Londoni távirat jelenti: A Timesnek táviratozzák Konstantinápolyból: A szaloniki-i 3. hadtest tisztikara azt táviratozta Konstantinápolyba, hogy ha *Hilmi* basát és *Achmet Rizát* 12 óra alatt nem helyezik vissza állásukba, *megtámadják a fővárost.* Ezt a kijelentést itt üres fenyegetésnek tartják.

Sztambulból jelentik: Itt tegnap az üzleteket bezárták. A török újságok szedői megszüntették a munkát, mert az a hír volt elterjedve, hogy *az új-török csapatok már Csataldzsába* (Konstantinápoly egyik külvárosa) *érkeztek.*

Berlinbe jelentik a Tagedlattnak Konstantinápolyból: Majdnem kétszáz-ezerre tehető az emberek száma, akik *utban vannak Konstantinápoly felé.* Számos bolgár és szerb önkéntes csatlakozott hozzájuk. Ez a haderő Csataldzsában fog keretekbe formálódni, úgy, hogy a jövő hét közepe előtt semmiesetre sem lehet döntés. Majdnem az összes macedoniai lakosság megesküdt, hogy hű marad az alkotmányhoz.

Szalonikiból táviratozzák: Mindenütt leirhatatlan lelkesedés van a Konstantinápoly ellen való vonulás iránt. Minden készen van az *indulásra.* Egy népes gyűlésen súlyos vádakkal

illették a szultánt. *Machmut* basa azt táviratozta az üszkübi tisztikarnak, hogy utolsó csepp vérével fel akarja áldozni az alkotmányért és hogy az üszkübi tisztektől ugyanezt várja. Üszkübben egymást érik a tüntetések. Az új-török bizottság permanenciában van. A vasutak összes kocsjait szállításra használják.

Frankfurti távirat jelenti: *Szalonikiból* táviratozzák: Egy magasrendű ulema tegnap este mint a szultán küldötte Szalonikibe ment, hogy a csapatokat megnyugtassa. Az ulemának az a megbízása, hogy adja elő az okokat, amelyek a keddi felforgatást megkövetelték.

Szalonikiból táviratozzák: *Enver* bég új-török vezér tegnap ide érkezett és résztvett az új-török bizottság ülésén. Azután elment Monasztirba, mert az ottani csapatok átpártolnak a reakcionárius táborba.

A kormány helyzete.

Berlini távirat jelenti: *Tevfik* basa nagyvezér kijelentette, hogy két-három nap mulva *le fog mondani.* Az egész tábornoki kar lemond. A parlament szervezete felbomlott, mert a képviselők nem mernek állást foglalni. *Kiamil* basa kijelentette, hogy a helyzet ugyan komoly, de a szultán őszinte híve a parlamentárizmusnak.

Menekülő hadtestparancsnok.

Konstantinápolyból táviratozzák: Az első hadtest állásától megfosztott parancsnoka, *Mukthar* pasa már biztonságban van. A pasa egy személygőzösön Athénbe utazott. *Mukthar* ha akarta volna, már csirájában elfojthatta volna a zendülést. *Mukthar* pasa kedden olyan órában, mikor még könnyen le lehetett volna verni a zendülést, tehát délután öt órakor, engedelmet kért arra, hogy lövessen a zendülőkre. *Tevfik* helyeselte ezt, *Hilmi* pasa és állítólag a közoktatásügyi miniszter is ellene voltak, minek következtében a beavatkozás elmaradt. *Mukthar* már egy hét előtt tudta, hogy a reakció párthivei puccsot terveznek, de nem vette komolyan a dolgot és azt hitte, hogy az elégedetleneket a szolgálatban való megkönynyebbitésekkel könnyen lefegyverezheti. A puccs értelmi szerzői *altisztek voltak,* kiket a hódzák már huzamosabb idő óta megdolgoztak. A közkatona a tervezett puccsról csak hétfőn értesültek.

Konstantinápolyból táviratozzák: A szultán megparancsolta, hogy *Mukthar* pasát élve, vagy halva kerítsék meg. A katonák betörték lakásába és a háremet sem kímélték. Egy angol hajógyáros lakásába is bevonultak és a gyáros feleségére szuronyt szegeztek. Az angol nagykövetség lépéseket fog tenni az ügyben.

Merénylet a szultán ellen.

Konstantinápolyi távirat jelenti: A szultán tegnap a hárem kertjében sétált, mikor egy idegen gyanus mozdulatokkal közeledett felé. Már egészen mellé ért, mikor a háremőr észrevette és feléje lőtt. A golyó a szultán *köpenyegét furta keresztül.* Az idegen elmenekült.

A keresztények mészárlása.

Konstantinápolyból táviratozzák: *Adana* város tegnapelőtt este óta lángban áll. Az utcákon rettenetes mészárlás folyik. A városból *kétszáz keresztény halálát* jelentik. Ezek között három amerikai misszionáriust is megöltek.

Párisból táviratozzák: A Havasügynökség jelenti *Merzinából,* hogy az örmény mészárlások tovább folynak és kiterjedésüktől is lehet most tartani. A hatalmak konzuljai sürgő-

sen kérték, hogy *hadihajókat küldjenek ki Merzinába.* Adanában egy konstantinápolyi jelentés szerint két amerikai papot megöltek.

Bulgária mozgósít.

Szófiából táviratozzák: A bolgár kormány nagyobb csapatokat *mozgósít a bolgár-török határon.* A Filippopolban állomásozó gyalogezred és egy tüzérezred parancsot kapott, hogy a határon levő *Hermanlie* irányába vonuljon.

Meggyilkolt államtitkár

Konstantinápolyból táviratozzák: *Izet* *Suad* basa tábornokot, hadügyminiszteri államtitkárt, akitől a lázadó csapatok megnyugtatót vártak, *ma meggyilkolták.*

Konstantinápolyból táviratozzák: Az izgatott lakosság körében az képezi a főkérdést, hogy csakugyan jönnek-e Konstantinápolyba az ifjú török csapatok. A csapatok egy része már megérkezett és nagy részben a lázadókhoz csatlakoztak. A helyzet nagyon komoly. *Holnapra nagy vérengzésektől tartanak.* A francia kormány intézkedést tett, hogy a Kisázsiaiban élő francia alattvalók élet- és vagyonbiztonsága megvédessék.

Bosnyák emigránsok és az új török kormány.

Belgrádból jelentik: Az itt élő bosznia-hercegovinai emigránsok táviratilag üdvözölték az új török kormányt. Reményüknek adnak kifejezést, hogy az új kormány oda fog hatni a szultánnál, hogy a Bosznia-Hercegovinára vonatkozó egyezményt ne írja alá. Az előző kormány tagjai eljátszották tekintélyüket a bosnyák nép előtt, mert kufárok módjára eladták Ausztriának Bosznia-Hercegovinát. A Belgrádban élő albánok holnap gyűlést tartanak s ugyancsak üdvözölni fogják az új török rezsimet.

A forradalom oka.

Egy magasállású diplomata a török szituációról a *P. Li.* bécsi levelezője előtt a következőkben nyilatkozott:

— Ezidőszerint még itélkezni sem lehet. A ma jelszava: várni. Attól függ minden, vajjon a vidéken diszlokált csapatok, különösen a második és harmadik hadtest, a konstantinápolyi központi hatalomnak engedelmeskedik-e? A törvényes központi hatalom, a bizottsági kormányzat helyébe lépett. Tudjuk, hogy az utóbbi időkben sem a szultán, sem a miniszterek, de még a kamara sem kormányzott, hanem az új-török bizottság. A bizottság megkísérelte Törökországot europaizálni, modernné tenni. E kísérletet a hatalmak szimpátiával és jóakarattal kísérték, mert azt hitték, hogy az a török államesszme megerősítését jelenti és a viszonyok rendezéséhez hozzá fog járulni.

A bizottság azonban két nagy hibát követett el. Azt, hogy az ó-törökök vallási érzelmeit megsértette és teljesen lehetetlen dolgokat, mint azt, hogy mohamedán csapatok élére keresztény tiszteket állítottak, követett el. Azonkívül a katonaság kebelében szakadásnak volt az előidézője. A szaloniki-i csapatokat a Yildiz-őrséggel szembe helyezte. Majd most fog mutatkozni, vajjon ez a szakadás főmaradhat-e és vajjon az ifjú-törököknek sikerül-e majd a vidéki hadsereget a fővárosi katonasággal szembe helyezni.

Teljes határozottsággal még nem lehet felelni a kérdésre, hogy a konstantinápolyi ellen-revolúció mögött kik állnak. Általános az a hit, hogy a dolgot a szultán kezdeményezte,

de nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a szultán ma már nem az az erős személyiség, aki azelőtt volt. Akik a viszonyokat ismerik, azt állítják, hogy a tavalyi revolúció óta a szultán erős testi hanyatlásnak indult és lehetetlennek látszik, hogy egy olyan fogáshoz, mint amilyen most Konstantinápolyban történt, a szultánnak ereje lett volna. A szultán tudhatja különben, hogy az élete mostanában még inkább veszélyben van, mint azelőtt és ha most csatlakozott a fölkelők pártjához, akkor ez azért történt, mert mint kalifa azokkal kellett tartania, akik a vallásosságot tüzték a zászlójukra.

A forradalom kezdeményezője az izlám unió, amelyhez utóbb csatlakozott a liberális unió is, minthogy ez a párt az utóbbi időben Hasszan Fehmi meggyilkoltatása miatt nagyon fei volt háborodva. Azt is állítják, hogy idegen hatalomnak a keze is közreműködött. Ez meglehetősen pozitív adattal bizonyítva nincs.

Ami a hatalmak álláspontját illeti, arra nézve kijelenthetem, hogy ezek a dolgok ilyen fordulását egyelőre csak tisztára belső török ügynek tekintik és minden törvényes kormányt elismernek. De ha idegen állampolgárok élete és vagyonbiztonsága lenne veszélyeztetve, akkor az intervenció elkerülhetetlen. És ebben az esetben Angolország és Franciaország nem korlátozhatják magukat egy második állomáshajónak az odaküldésével, mint Magyarország-Ausztria vagy Németország tették. Erre azonban ez ideig nem került sor és minden hatalom örülni fog, ha ehhez nem kényszerítik.

ÉRDEKESSEGEK

egy műkedvelő — primadonnáról.

*

Ternovszky Margit válik?

*

A szalonok tükörsima parkettjéről került Ternovszky Margit, Szeged egyik ünnepezt fiatal aszonya a nem mindig sima színházi deszkákra. A legtöbben, akik biztosan mozognak a sikos parketten, veszítenek bizalmukból azokon a deszkákon, melyeket olyan előszeretettel neveznek világot jelentőnek. Ternovszky Margit egyszeriben otthonos lett a kulisszák utvesztőjében és ma már ismert neve van ország-szerte.

Nincs Magyarországon olyan operettszínház melytől meghívás ne érkezett volna a szép aszonyhoz, akiben a színpad utáni vágyódást egy tragikus csapás ébresztette fel. Alig mult fél éve, hogy elvesztette négy éves kis fiát, amely veszteség teljesen lesújtotta a fiatal anyát. Vigasztalan bánatában fordult a színpad felé, előbb mint műkedvelő, aki fényes tehetségével a jótékony célu előadások erkülesi és anyagi sikerét biztosította, aztán mikor a siker, mintha enyhülést hozott volna a bánatos anyai szívre, szinte rajongással fordult a gyógyulást jelentő színpad felé. Így lett Ternovszky Margit színésznő. Szeged, Szabadka, Arad, Pécs szankcionálta hívatottságát és az ősszel a budapesti közönség előtt lép fel a Király-színházban. A hírnév és dicsőség mostohatestvére a pietyka is megszólalt az érdekes karriér kezdetén. Ternovszky Margit válik, így szól a fama és a fama ezuttal makacsul tartja magát, holott az egész híresztelésből egy szó sem igaz. A bájos asszony férje, Gallovich Jenő, a Dmke főttkára örül legjobban felesége művészi hajlandóságának. Az aradi közönség számára most készül a Dollárkirálynő címszerepére. Aztán eljásza A szevillai borbélyban Rosinát, fellép a Tancos huszárokban és nyáron Szendrey vásárhelyi tartózkodása alatt ő lesz a társulat primadonnája, így készülve a budapesti bemutatkozásra.

Érdekesen indult karriér a Ternovszky Margit, mely bánatban fakadt s pletykában izmosodik, sok dicsőséget jósolva.

Millió bukás.

Az Amerikába szökött vő.

Távírti tudósítás.

Arad, április 17.

Nagyszabásu csalárd bukás földerítéséhez fogott ma — mint Nagyváradról táviratozzák — a nagyvárad kir. törvényszék egyik büntető tanácsa, amely előtt három vármegye birtokosai, pénzüberei és ügyvédei vonulnak fel tanuként, hogy világosságot hozzanak a homályos ügyre. A monstre pör lavináját Berger Miksa bihardiószezi nagykereskedő anyagi bukása és szökése indította meg, amely csődbe juttatta az apósát: Zichermann Jakab tekintélyes debreceni földbirtokost és annak fiát: Zichermann Endre gazdálkodót. A tönk szélére jutott család passzívái meghaladták a kilencszázezer koronát és pedig jobbára váltótartozások fejében, amiből azonban a hitelezőknek vajmi csekély morzsa jutott. Az árverések és a három rendbeli csőd eljárás során azonban olyan gyanus momentumok merültek fel, hogy a nagyvárad kir. ügyészség csalárd bukás címén megindította a törvényes eljárást s vádat emelt nemcsak a Zichermann-familia két említett tagja ellen, hanem a sógorság: Rosenfeld Jakab és annak felesége ellen is, akiket szintén a hitelezők kijátszásával vádolt és akiket törvényesen vád alá is helyeztek. A bünpörben a nagyvárad kir. törvényszéken ma kezdtek el a bizonyítási eljárást.

Részletes tudósításunk a következő:

(A Berger-cég bukása.)

Körülbelül két évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett nemcsak az Ermelléken, de messze Hajdu- és Szilágyvármegyékben a bihardiószezi Berger cég bukása, amely akkor következett be, amikor a cég feje Berger Miksa temérdek váltóadósság hátrahagyásával Amerikába szökött. A szökés hírére az összes érdekelt pénzintézetek értekezletet tartottak, amelyből kiírólag megindították az eljárást a követelések behajtására. A második nagyobb meglepetés azonban ekkor érte őket, mert kiderült, hogy a váltókon kezesek gyanánt szereplő Zichermann Jakab és ennek fia, Endre, szintén vagyontalanok, mert közben eladták a birtokukat, ami bizonyos haszonbérleti birtokon behajtható lett volna, arra pedig a sógorság tette reá a kezét s így a sorrendi tárgyaláson a követelések kielégítetlenül maradtak. Egész sereg vidéki takarékpénztár volt pedig jelentékeny summákkal érdekelve.

A nagyvárad kir. ügyészség megindította az eljárást s megállapította, hogy a Zichermann család, apa és fia ugyanazon napon adták el a körülbelül kilencszázezer koronát érő sámsoni birtokot, amikor Berger Miksa Amerikába szökött. A vételár 878 ezer korona volt, amelyből a vevő hétszázhetvennyolcezer koronát készpénzben adott át, amire az ügyészség azt állítja, hogy Zichermannék ezt az összeget félretették és elrejtették. — Rosenfeld Jakabot és nejét azzal vádolja az ügyészség, hogy egy nagy váltót és egy hatezer koronás bérleti tételt, mint látszólagos tartozást eltűrték, másszóval engedték az összeg behajtását, a birtok eladását, csak hogy a sorrend szerint következő hitelezők semmit se kaphassanak.

Az ügyészség a btkv. 414. §-ába ütköző és a 415. §. első tétele szerint minősülő csalárd bukás büntette címén emelt vádat Zichermann Jakab és fia, Endre ellen, Rosenfeld Jakab és neje ellen pedig bünsegédi és bünrészesség címén, ugyancsak csalárd bukás büntette miatt.

(A vádlottak.)

A törvényszéken ma reggel 9 órakor kezdtek el a pör tárgyalását. Az iratok felolvasása és az ügy kellő ismertetése után elsőnek Zichermann Jakabot hallgatta ki az elnök, akinek kérdéseire elmondta, hogy nem érzi bünyösnek magát, mert a veje tette tönkre, aki helyett sok alkalommal kezességet vállalt s aztán Amerikába szökött. A birtokot azért adta el, hogy társul lépjen a vő üzletébe.

— Mi történt a vételárral? — kérdezte az elnök.

— A vevőnek, Berger Miksának adtam át a debreceni állomáson.

— Mi történt a pénzzel ezután?

— Többet nem láttam, mert megszökött velem Amerikába.

Hasonlóan ártatlanságukat hangoztatták a többi vádlottak is.

Délután a tanukat hallgatták ki.

Érdekes vallomást tett egy igazgatósági tag: Behrenfeld Sámuel, akinek a vallomása a vádlottak terhére szolt. Ez a tanu, mikor Zichermannék megkisérelték az intézettel az egyezséget, megkérdezte az öreg Zichermann Jakabot, hogy van-e hát pénze az egyezség esetében fizetni.

— Nem voltam szegény ember soha s nem is tudnék az lenni! — mondta akkor bünykén az öreg.

— Hogyan magyarázta meg ön akkor magának ezt a kijelentést? — kérdezte az elnök.

— Ugy, — felelt a tanu — hogy: Van pénzem, de nem adom oda!

Egyébként pedig azon meggyőződésének adott kifejezést a tanu, hogy Zichermannék eltitkolják a pénzüket.

Tafler Ignác földbirtokos a következő tanu, aki egy nap alatt megalkudott a sámsoni nagy birtokra s azt meg is vette. A birtokon száz-ezer korona teher volt, a többit kifizette az eladó sógorának, Rosenfeld Ignácnak. Fontos vallomásának az a része, hogy az eladás napján látta Berger Miksát az apósával, még pedig a debreceni vasuti állomáson.

(Aki nem vált.)

Nagy érdeklődéssel várták a következő tanu, Lukacs Bela dr. debreceni ügyvéd vallomását, azonban a rokonsági viszonyra tekintettel, a vallomást megtagadta. A bíróság az unokatestvéri viszony konstataciója után ezt tudomásul is vette. Az utána következő tanuk jobbára pénzintézetek képviselői és igazgatói, az egyes kölcsönökre vonatkozólag tettek vallomásokat. A délután folyamán összesen tizennégy tanut hallgatott ki a bíróság. Az elnök este felhétkor elnapolta a tárgyalást.

SPORT.

+ Football-mérkőzés a főgimnázium és tanítóképző csapata között. Ma, vasárnap délután fél 3 órakor mérkőzik az aradi kir. főgimnázium és állami tanítóképző intézet válogatott football-csapata egymással. A match-et, mely az „Aradi Athletikai-Klub” Török Gábor-utcai sporttelepén fog lefolyni, 10 filléres training-jegy megváltásával lehet megnézni.

+ Előadás a fotoklubban. Az aradi fotoklub vezetősége ezuton értesíti tagjait, hogy Szeles Béla dr. és Löwinger Mór szerkesztő előadásait vasárnap délután 4 órakor tartják meg a polgári fiúiskola fizikai termében. Az előadásra tagok által bevezetett vendégeket szívesen látunk. Előadás után — 7 órakor — társasvacsora lesz a Fehér Kerézt téli kertjében.

Az elegáns Nádayról.

Tegnap temették el a mindig elegáns Náday Ferencet, a Nemzeti Színház kedvelt művészt. Az elhunytól néhány jellemző adatot jegyeztek föl intimusai. Ezek közül itt közlünk két olyan apróságot, amely az általánosan kedvelt művész életének utolsó korszakából maradt fenn:

(„Mégvénültünk, Feri.”) Szerdahelyi Kálmánnak, Prielle Kornélia urának halála után a nagy művésznőnek nem volt több olyan méltó partnere, mint Náday. Több mint negyven esztendőn át játszottak együtt a Nemzeti Színházban. Prielle maga volt a megtestesült figyelem és kegyelet a kollégáival szemben. Ugy a régi, mint a fiatal művészi gárda majdnem valamennyi tagja legkedvesebb emlékei között őriz egy-egy virágszálat, amit a Nagyszonytól kapott néhány bűbajos kedves szóval vagy elemes levélkével.

Négy éve, mikor Náday negyven esztendősen jubileumát ünnepelték, a nagy művésznő gyöngélgelkedve, nem mehetett el a színház ünnepi estélyére, négy virágbokréta küldött legkedvesebb kollégájának, melyeknek kötő szalagjaira maga írta föl az ajánló sorokat, apró gyöngybetűivel. Az első bokréta tűzpiros rózsáin ez állott: „10 év. Csábítás. — Szeretkezés.” A sárga tulipánokat ez a pár szó kísérte: „20 év. Hűtlenkedés. — Feltékenység.” A nefelejtis bokréta így beszélt: „30 év. Jó barátság. — Ellenségeskedés.” A negyedik, amely fehér lilomokból volt kötve, a „40 év” mellett csak egy meleg szó: „fiam!” — A négy bokréta egy széles fehér szalag fonta át, rajta: „Igy játsztuk át a 40 évet.” — „És bizony Ferki: megvénültünk!”

(Az ajándék.) Náday igen ritkán tréfált. Egyszer akart, de Szigeti József akkor is elvette a kedvét ettől a mulatságtól. Egy ízben a színház udvarán melengette magát Szigeti bácsi a késői őszi napsugárban. Két keze keresztbetéve a hasán hevert. Jobb kezének mutatóján hatalmas briliánsokkal kirakott gyűrű tündökölt a már fentemlített napsugárban. Többen beszélgettek az öreggel, amikor hirtelen megjelent Náday Ferenc. Egy darabig hallgatott, majd mosolyogva fordult Szigeti felé:

— Jaj be' szép ez a gyűrű, bizony ezt rám testálhatná halála után.

Szigeti, a nagy tréfacsináló a legtermészetesebb arccal bámult Nádayra.

— De engedj meg, — mondta — hisz én már rólad gondoskodtam!

— Rólam? — kérdezte Náday kételkedő arccal.

— Természetesen. Hát nem emlékszel, hogy tegnapelőtt nálam ebédeltél a Svábhegyen?

— Hogyne emlékezném!

— No hát fiam, akkor eltűnt egy ezüst kanál.

Most egy hosszú pauza következett, amely alatt a hallgatóság Nádayval együtt kérdőjellel változott.

— No igen — folytatta Szigeti pokoli nyugalmal. Eltűnt egy ezüst kanál, hát rád hagyom a többi tizenegyet, azt akarom, hogy halálom után együtt legyen mind a tizenkettő.

(A büködsdi káplán.) Még nincsen fél éve írja lapunknak egyik budapesti barátja, a rendes asztaltársaság ült a kávéházban, melynek a feledhetetlen Pry Pál, Vizváry Gyula volt az éltető lelke. Nem volt már a régi, de még mindig képs volt az egész társaság mulattatására. Amint beszélgetnek, Náday Ferenc lép el a társaság előtt. Vizváryt gyengéd barátság kötötte Nádayhoz, de azért meg nem állotta, hogy ezt a megjegyzést tegye

— Nézzetek, milyen peckesen lépked a Feri, pedig a tavasz nála ismár régen elvirágozott.

Tudott dolog, hogy Náday mindvégig megtartotta ruganyos testtartását, fess és elegáns ember volt, a nők igazi kedvence, a fővárosi arisztokrata világ dédelgetett művésze volt.

Amióta Ilonka leányát Baranyaiba adta férjhez, ahol Jeszenszky Ferenc orsz. képviselő Manó fiának oldalán boldog családi életet él, Náday Ferenc nyaranta leutazott Bükösdre, a régi kuriális épületbe és heteket töltött el ott, ki nem mozdulva a csendes faluból. Most is mindig csak arról ábrándozott, mihelyt meggyógyul, lemegy Bükösdre, ott majd hamar erőt gyűjt. De mikor táplálkozni már nem tudott és tudatára ébredt annak, ebből a betegségből alig gyógyulhat már föl, megkérte családját, hívják föl hozzá Budapestre a büködsdi káplánt, Kun Lajost, akivel nyaranta kellemes órákat csevegett el a büködsdi ősi kurián. A káplán igen természetesen eleget tett ez óhajnak, még kedden délután folutazott Budapestre és éppen jókor érkezett arra, hogy a gyónás segítségével láthassa el a haldokló művészt, aki azonban aligha ismerte meg az őt föloldozó egyház szolgáját.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután. Félhétvárrakkal: Falusi verébek, életkép. Este: Rendes helyárrakkal: Tancos huszárok, operett. Komlóssy Emma felleléptével.

Hétfő: Tancos huszárok, operett. Komlóssy Emma vendégfelleléptével. (A bérlet).

Kedd: Tancos huszárok, operett. Komlóssy vendégfelleléptével. (B bérlet).

Szerda: Erdészleány, operett. Zilahyné-Singhoffer Vilma vendégfelleléptével. (C bérlet).

Csütörtök: Dollár királynő, operett. Zilahyné-Singhoffer Vilma vendégfelleléptével. (A bérlet).

Péntek: Tatarjárás, operett. Zilahyné-Singhoffer Vilma vendégfelleléptével. (B bérlet).

Szombat: Vörös talár, színmű. Hegyesi Mari vendégfelleléptével. (C bérlet).

Vasárnap: Délután: Félhétvárrakkal: Gúlbaba, operett. Este: Rendes helyárrakkal: Lovodi árva, dráma. Hegyesi Mari vendégfelleléptével. (A bérlet).

Hétfő: Ördög, vígjáték. Zilahy Gyula vendégfelleléptével.

* Magyar opera sikere Bécsben. Bécsből táviratozzák, hogy Mihajlovics Odön operáját, Eliánát ma este muuttatták be a bécsi operában. A darabnak nagy sikere volt. A szerzőt minden felvonás után több mint tizszer szólították a lámpák elé. Az előadást egy páholyból Apponyi Albert gróf kultuszminiszter is végig nézte.

* A „Dada” külföldön. A napokban Bródy Sándor Kolozsvárott tartózkodott s ott beszélt vele egy hírlapíró, akinek a tanítónő szerzője a következőket mondta többek között: Most a „Dada”-val megyek a külföldi közönség elé. Szeptemberben Bécsben kerül színre és készülnek rá Münchenben is. A müncheniek aztán Berlinben is bemutatják.

* Egy az isten. (Mohos Agoston verseskönyve). Nagy verselő készség, sőt a költésnek szinte mohó vágya nyilatkozik meg a kötetben, amelyet Mohos Agoston ezzel a címmel kiadott. Ez a tulajdonság viszi a verseskönyv íróját arra, hogy a szerelmet, amelyet örök téma volta mellett is avultnak kezdenek tartani, istenné fogadja s annak dicsőítésére annak minden hangulatát, érzését, ötletét és filozófiáját hosszabb-rövidebb lélekzetű zsoltárokba fogja. S mivel a szellemnek változatai oly igen egyformák szoktak lenni, ezekben a szapora versekben is van, amit ujszerűséggel, eredetiséggel vádolni nem lehet. De ha lehántjuk a kötetből ezt a tulajdonságot, amelyet a szerző gyöngesége maga nem tudott föloldozni, sok értékes, gondolatot és hangulatokat viselő verset ad olvasóinak Mohos Agoston könyve. Hogy még egy hibájáról szóljunk: hiányzik belőlük az egység, a következetes irány. A magyar dekadensekhez huzó formák szomszédságában, — hogy aktuális ellentétet mondjunk, — szabolekás népballada zengi a Kender Kati sorsát. A kötet sikerült részeiből külön említeni való a Tenger mellől című ciklus a Mese a valóságról s az Elmulás és még több, amelyek igazi, maga

lában járó versíró munkái s amelyekhez hasonlót bizonyára még fog írni a kötet szerzője.

* Zilahy jubileuma Aradon. Zilahy Gyula, a debreceni színház igazgatója színészi működésének 25 éves jubileumát Aradon, első igazgatói állomásán is megünnepli. A művész ehó 26-ikán lép fel az aradi színpadon és Molnár Ferenc világhírű vígjátékának, az Ördögnek címszerepét játssza.

* Vendégszereplések hete. A színház jövő hete a vendégszereplések jegyében fog lefolytani. Az egész játékrend vendégszerepléseket mutat fel. Hétfőn és kedden megismétlik az idei szezon slágerét, a Tancos huszárok-at, a főszerepben Komlóssy Emmával. Szerdán kezdi meg három estére tervezett vendégjátékát a debreceni színház primadonnája, az aradi közönség régi kedvence, Zilahyné-Singhoffer Vilma asszony. A művésznőnek első fellépése szerdán az Erdészleányban lesz, amelynek címszerepét játssza. Csütörtökön a Dollár királynő címszerepét énekli Zilahyné, pénteken pedig a Tatarjárás-ban lép fel. Szombaton Hegyesi Mari, a budapesti Nemzeti Színház kiváló művésznője kezdi meg két estére tervezett vendégjátékát. Szombaton a Vörös talár című hatásos színműben lép fel, vasárnap este pedig a Lovodi árva című drámában. Az összes vendégszereplések rendes helyárrak mellett bérletben mennek.

* Új színház. Komáromból írják: Mezei Béla színházigazgató a nyár folyamán új nyári színházat épített, mert a jelenlegi nagyon tűzveszélyes. Az új aréna 16,000 koronába kerül.

* Kabaret-est Világoson. Világosról írja tudósítónk: A világoson működő kedvelt Szigethy-szintársulat péntek este nagyszerű kabaret-estélyt rendezett, mely változatos magas színvonalon álló műsorával teljesen megfelelt a várakozásoknak. Szilánk aktuális prologusát Szigethy Irénke mondta el, majd Szigethy Teresike adott elő bájos közvetlenséggel néhány kuplét, miután Pártos Szilárd olvasta fel két sikerült versét a közönség nagy tetszése mellett. Örményi komikus magánjelenete után Szigethy Irénke adott elő dalokat művészettel Medgyaszay Vilma műsorából, mit Tarjánna: sikerült szavallata és felolvasása követett. Majd Tarjánna mondott el egynehányat Pártos verseiből, frenetikus tapsot kapva a szép előadásért. A konferenciér tisztét Szigethy István és Csillag Szeréna vendég színművésznő mindvégig ötletesen és szellemesen töltötte be, utóbbi sikerült szavallataival és énekszamaival különösen megnyerte a diszes közönség tetszését. A szintársulat tagjai még Heltai Jenő pompás egyfelvonásos bohózatát is előadták a publikum állandó derűltége mellett.

* Az Uránia ujdonságai. Vasárnap mutatja be az Uránia színház pompás új műsorát, mely ismét válogatott érdekességekkel dicsekszik. Természet után készült felvételen mutatja be Afrika egyik legszebb országát Zambézi. Gyönyörű vizesékek, hatalmas sziklák gyönyörködtetik a nézőt és érdekes megismerni Zambézi feketebőrű lakóit is. A szünidei gyermektelep szintén természet után készült kép, melyen látjuk az örömtől kipirult gyermekeket, amint boldogan szállnak fel a vasuti kocsiiba, hogy a nyaralás ritka élvezetében legyen részük. Nyári szórakozásaik, játékaik mind kedves látványok és bájos jelenet, mikor a gyermekek izgatottan veszik át a szülők leveleit, melyek kedves híreket hoznak övéiktől. A pompás műsor bizonyára a közönség nagy tetszésével fog találkozni. Hétfőn bemutatja az Uránia Sardou Viktornak Az erdőkerülő fia című nagyhatású drámáját.

* A Kőlcsey-egyesület részvétele Mikszáth ünnepeiben. A Kőlcsey-egyesület a jövő hét végén választmányi ülésében foglalkozni fog azzal, hogyan vegyen részt Mikszáth Kálmán-ünnepjében. Ez lesz az újonnan megalakított választmány első ülése. E gyűlésen részt fog venni az „Országos Közművelődési Tanács” nevében Arkay Kálmán, hogy a Kőlcsey-egyesületet rábírja a belépésre az Országos Közművelődési Tanácsba.

TATABÁNYÁN.

Vándorlás a halál ölgében.

Fővárosi tudósítónktól.

Ott jártam a tatabányai síralomtelepen, ahol két hét óta riasztó arányokban szedi áldozatát a hasztífusz. Harmadtől órányira van a fővárostól, magas hegylánc aljában, Tatabánya és Felsőgallya, két tábor munkásház, messzire húzódó szénbányák fölött, amelyek évenként 16 millió métermázsa szenet szolgáltatnak a milliós társaságnak. Óriás kémények tövében fekszik elszórtan száz és száz apró házikó, ahol most halálraitelt páriák vánszorognak. Az idegen nem szívesen látott vendég itt, mindenki gyanús, aki él, mert szét hordja a bacillust és még inkább széthoroghatja a borzalmak hírét.

Egy órház előtt áll meg a vonat. Két fogat várakozik, mellettük öreg urak, a bányatársaság emberei kémlelik az érkezőket. Az egyik megszólít:

— Hová igyekeznek, kérem?

A spicli kíváncsisága meredt az arcáról. Indulatosan rászóltam:

— Nem tartozik az urra!

— Pardon — felelt szelidebben — nem akartam molesztálni. *Mi orvosokat várunk.* A fővárosból érkeznek és nem ismerjük őket. De kötelességünk is figyelmeztetni az idegent, hogy itt tifusz van, százával fekszenek betegen az emberek — tessék vigyázni.

— Én is kötelességből vagyok itt — szóltam. De engem nem vár a társaság kocsija.

Most még szelidebb lett az öreg és az igazgatóhoz utasított, aki majd informál, de az én utam a sötét munkáshajlékokba vezetett, ahol nem titkolnak el semmit, ahol leplezetlenül, a maga borzalmaiban mutatkozik a katasztrófa.

A kórházak körül riadt emberek verődtek össze. Hítvesek sirnak, gyermekek jajveszékelnének, a kirendelt csendőrség alig bír velük. Az asszonyok sültet, kalácsot hoztak az uruknak, de nem is tudják, hogy abban a kórházban fekszik, amelynek kapuja előtt türelmetlenkednek. Mert hét kórház van már, egyik-nagyobb a másiknál, százszámra szenvednek betegek mindegyikben. Tífuszosnak legfeljebb tejet szabad inni, érthető hát, ha távortartják a húst és a kalácsot. De a szegény egyszerű nép ezt nem érti, a kalács ünnepi falatja, nem tud kedvezőbb ajándékot betegnek.

Messziről néztem a fájdalmában lázongó tömeget. Egyszerre sikoly, egy asszony összeesik. Egyik kezében csecsemőjét tartotta, másikban egy fonatot. A gyerek elvágódik, a kalács mélyen belemerült a sárba. A járvány szedte le a lábáról a szerencsétlen asszonyt. Most már mehet az ura után. Szabad az útja a kórházba... Az apróságot fölzedi a csendőr és viszi a doktorhoz, hogy fertőtlenítsen. Bizonyos, hogy a gyerek is tífuszos, hisz az anyja tejét itta. Együtt lesz a síralombházban az egész család.

Tatáról mindennap kiszáll a főszolgabíró. A társaság kocsija várja. Behajtat a kaszinóba és elibe teszik az adatokat. Ő pedig ír, mindennap nagyobb és riasztóbb számokat, mert a ragály a számtani haladvány rohamosságával emelkedik. Az első napokban 50-60 volt csak, azóta naponként szaporodik ennyivel. Husvét hétfőjén 542-t jegyzett föl a statisztika. Közülük tizenöt már halott volt. A többinek sorsa bizonytalan. Hastífuszos beteget rendszerint a huszadik napon lepi meg a krízis. Akkor derül ki, megmarad-e vagy elpusztul.

A főszolgabíró jegyez és komoran vádolja a körülötte nyüzsgő főhivatalnokokat:

— Hiába, nem lehet menteni a dolgot. A társaságot mulasztások terhelik. Sajnos, beláthatatlan, hová vezet a katasztrófa.

Tizenöt orvos fárad éjjel-nappal, de mindennap szaporítják. Fejenként és naponként harminc koronát kapnak, ami sovány bér ilyen emberfeletti munkáért állandó halálveszedelemben. Többnyire fiatalok, akik most kapnak diplomát és készenlétben voltak a klinikán. Dr. Ország, a belgyógyászati klinika asszisztense vezeti a mentőcsapatot. Dolgoznak és fertőtlenítenek magukat. A legnagyobb baj, hogy nincs elég szakképzett ápoló, mert ez ilyenkor fontosabb az orvosnál. Rendes sora, lefolyása van egy ilyen járványnak. Ügyes és gondos ápoló valóságos mentőangyal a betegágy mellett.

Este tíz óra van. Most száll le a tárnába a harmadik transport. Egész éjszaka, reggel hatig, fejtik a fekete gyémántot. Megállók a tárná szájánál és elnézem a robotba induló csapatot. Fekő arcokra verődik vissza a bányász-lámpák kísérteties fénye, ruhájuk földszaga, szemük élettelen; néhány pillanat alatt eltűnnek az aknák sötét ölében. Alig egy óra múlva megjelenik a mentőkocsi. Egy öreg munkásért jött, — jelentették a tárnából, hogy rosszul lett, elterült, eszméletlen. A tifusz, a tifusz!...

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Ifjabb Ditrói Mór pöre. Egy kassai lapban olvassuk ifjabb Ditrói Mórról, az aradi színház szimpatikus, tehetséges tagjáról a következő sorokat. Érdekes perben fog dönteni e hó 20-iki tárgyalásán a kassai törvényszék. A múlt év nyarán történt, hogy ifj. Ditrói Mór volt hadnagy, jelenleg színész, ki akkor Kassán szolgált, a Széchényi ligetben játszó orfeumban szórakozott. Ditrói hadnagy mulatása közben összetört. Hadi Pista hegedűjét és Hudi Géza kis bőgőjét. A cigányok kétségbeestek drága szerszámjuk pusztulásán és a kár megtérítését követelték Ditrói hadnagytól. A hadnagy azonban nem volt a kártérítésre hajlandó, mert azt vitatta, hogy a cigányok vigyázatlansága következtében tört el a két hegedű, amelyeket a zenészek leejtettek. Így hát beperelték Hadi és Hudi, beállítván a keresetbe a két szerszámért 2400 koronát. Szakértőtől mindakét részről Müller Jenő zenetanárban állapodtak meg, aki a 20-iki tárgyaláson meg fogja állapítani, hogy megéri-e a Hadi Pista hegedűje és a Hudi Géza kisbőgője a 2400 koronát?

§ Gecseiné, mint vádlott. Az aradi büntetőjársírbíró ma tárgyalásra idézte meg Gecsei Sándornét, a többszörös gyilkosság elkövetőjének feleségét, akit valami kisebb lopásban való bűnrészességgel vádolnak. Mivel azonban Gecseinét a rendőrség néhány hónappal ezelőtt kitiltotta Aradról, az asszony nem jelent meg a tárgyaláson s így a bíróság a tárgyalást elnapolta.

A román etnografiai estély

Főpróba a „Fehér Kereszt”-ben.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 17.

Diszes közönség gyűlt egybe ma este hat órakor a „Fehér Kereszt” tánctermeiben. A román nőegylet etnografiai estélye főpróbáját tartották katonazene mellett. A legérdekesebb estélyek egyike lesz a mulatságok sorában a vasárnapi román estély, amelynek rendezősége élén Oncu Miklós képviselő felesége áll. Az ő rendezői hivatottsága a mai főpróbán fényes igazolást nyert. Szilárd, biztos kezekkel irányítja a holnapi estélyt. Mindent meglát, mindent észrevesz és ott, ahol szükséges, elvégzi az utolsó simításokat. Mikor vasárnap este az ő kitűnően fegyelmezett csapata: szép asszonyok és leányok, a legjobb táncos ifjak a nyilvánosság előtt megjelennek, hogy festői nemzeti viseletükben bemutassák az eleven román táncokat, a *horát*, a *lugojanát*, a *hateganát*, a *pepicior*t, *invaritát* és a *batuta-caluserul*; — akkor a megjelent közönségnek nem mindennapi látvány élvezetében lesz része. Csupa szín, csupa elevenség. A színes villamos körték előtt táncoló párok tarka tömege, kaleidoszkopszerűleg olvad egybe és kápráztatja a szemeket.

Messze Erdélyből jöttek el sokan az estélyre. Az *invaritát*-például, ezt a román táncot, amelyet csak Szelistyén tudják igazán táncolni, odavaló egyének fogják ellejteni. Egyébként alább adjuk a műsort és a táncokban résztvevő párok neveit.

1. Preludium, előadja a katonai zenekar.

2. *Hora*, román nemzeti tánc, táncolja a következő hat pár román jelmezben: Bocu Szeverné — Miclea. Montia Emilné — Horatáu. Serbán Flóra — Oprea. Boncia Flóra — Krisán dr. — Jonescu Melanie — Morár Sándor. Todea Anna — Német dr.

3. *Doina* (erdélyi népdalok) szóló, éneklő Herbay Valéria urnő, kíséri a katonai zenekar.

4. *Lugojana* (bánati tánc) táncolja a következő négy pár lugosvidéki román jelmezben: Veliciu Romuluszné — Puskaru. Orosz Veturia — Popp Jonescu Lukrécia — Lupea. Ivanovics Ella — Desseanu dr.

5. *Ardeleana-Hategana*, táncolják a következő párok hátszegvidéki jelmezben: Poppea Mela — Német dr. Maniu Cornelia — Bucsan dr. Bogdán Lucia — Bejan. Peourar Aurelia — Stanciu.

6. *Pepicior*, táncolják a következő párok oravicavidéki jelmezben: Ádám Györgyné — Bogdan. Burdán Tódorné — Halmazsán. Csizmás Anna — Bocok.

7. *Invaritita*, táncolják szelistyei jelmezben: Kozma Anna — Tintea. Tintea Anna — Kozma.

8. *Bánati dalok* szóló, éneklő bánati jelmezben Herbay Valéria urnő, kíséri a katonazenekar.

9. *Batuta-Caluserul*, román nemzeti táncok, táncolja hét ifju, román jelmezben.

Az előadás után táncmulatság lesz. Az előzőnek a rendezésben *Bredicoanu Tiberius* dr. az Albina titkára segít, aki az estély zenéjét ügyesen állította össze. Az estély jóvedelmét egy román leányiskola alapja javára fordítják s az előjelek fényes sikert ígérnek.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

ELŐADÁS a cseléd-iskolában.

Hogy a műveltségnek adja jelét,
Tanuljon nyelvtant minden nemeseléd,
De béküljön meg hamar ezen elvvel,
Akkor a legjobb, ha keveset nyelvel:

Csak annyiban tanulja a földrajzot,
Hogy megjelölje a konyhát meg a spájzot.
De fődje el azt a homálynak árnya,
Mely világrészben fekszik a kaszánya.

Legyen előnyére a számvitel
Mikor a kofákkal alkudni kell,
De álarcos bálban ne költse szét
A konyhapénznek a fölöslegét.

A szépirásnak ha mestere lett
Ne irjon azzal légyott-levelet,
S a vegytanból is egy keveset sugok:
Kerüljed, hugocskám, — a marólugot.

R.

Elhagyott menyasszony.

A szép Paula regénye.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, április 17.

Ma, későn délután, megjelent a budapesti főkapitányságon egyik obudai, jómódu iparos, és kétségbeesetten elpanaszolta, hogy huszonkét éves leánya két nappal ezelőtt megszökött hazulról. A leány eltűnése is nagyon fájdalmasan érinti hozzátartozóit, de különösen fáj a szomorú apának, hogy eltűnése előtt érzékenyen meglopja.

A panaszos apát Ritzek Józsefnek hívják. Obudán, a Serfőző-utca 3-ik számú házában lakik és ott van jól menő kárpitos műhelye is. A ház is az övé, jómódu ember, teljesen meg volna elégedve a sorsával, ha leánya miatt nem érnék folyton szűcs csapások. Valóságos drámát mondott jegyzőkönyvébe Ritzek József. Elpanaszolta, hogy Paula nevű leányát kitűnő nevelésben részesítette. A budai tanítónőképződet végezte és azután beírta a Zeneakadémiára, amelynek a legjobb növendékei közé tartozott. Obudán kedvence lett a társaságoknak Ritzek Paula, akit vagyona és szépsége miatt valósággal körülrajongtak a jól házasodni akaró obudai fiatalemberek.

Két évvel ezelőtt a fiatal leány választott is udvarlói közül és menyasszonya lett egy államvasuti tisztviselőnek. Ritzek József kárpitosmester örömmel látta leendő vejét a hivatalnokban, aki az eljegyzés után azzal hozakodott elő, hogy rendezzék az adósságait.

— Ezeregyszáz koronával tartozom. — mondotta a völegény és nagyon türelmetlenkednek a hitelezőim. A legjobb lenne, ha kifizetnék ezt a csekély összeget, hogy nyugodt legyek.

Ritzek Paula, aki nagyon szerette a völegényét, rábirta az édesapját, hogy fizesse ki a fiatalember adósságait. A kárpitosmester nem akart kötélni állani és azt mondta, hogy várjon a hivatalnok ur, amíg megtartják az esküvőt. Akkor úgy is szép nozomány úti majd a markát, rendezze abból a pénzből a dolgait. De a völegény erősen kapacitált, menyasszonya közvetítésével leendő apósát, aki végül mégis tágitott és oda adta a pénzt a vasuti hivatalnoknak.

A múlt év végére tervezték az esküvőt, amelynek a napját is meghatározták. Ritzek Paula nagyon boldog volt és lázasan készült a lakodalomra. December 7-én virradt a nagy napra a szép leány, aki korán kelt, elment a templomba, hogy leánykori bűneit meggyónja, s azután délelőtt feltíz órára várta a völegényt, hogy az anyakönyveshez menjenek. De a völegény nem jött. Annyi jó izlés volt a fiatalemberben, hogy nem váratta sokáig Ritzek Paulát, hanem levelet küldött. Szomorú, végzetes tartalma levelet, amely így hangzott:

— Kedves kisasszony! A hosszú, szép, rózsás álomra — fölébredés következett. Becsületos lelkem tiltakozik az ellen, hogy tönkre tegyem. Biztos romlásba vinném, mert nem mondtam igazat, amikor ezeregyszáz korona adósságról beszéltem. Fügig uszom az adósságban, ötezer koronával vagyok érdekelve szövetkezeteknél. Nyomor és nélkülözés várna mindkettőnkre, ha egybekelnénk. Sokkal jobban szeretem, semhogy ilyen jövőnek kiszolgáltassam. Földjen el, keressen önhöz méltóbb fiatalembert, aki olyan jólétet biztosíthat, amilyet megérdemel.

Ritzek József úgy mondja, hogy leánya, amikor végigfutotta a fiatalember levelet, hirtelen rosszul lett, kezével a szívéhez kapott és eszméletlenül terült el a padlón. Az orvos percekig bibelődött vele, amíg nagynehezen magához tudta téríteni. De leánya nem lett egészséges többé. Kedélyét teljesen elveszítette, napokig került meg az apja társaságát is, magába zárkózott, hallgatag, melankólikus lett. Buskomorsága egyre riasztóbb formát öltött és nemcsak lelki betegség gyötörte, hanem agyrendszerére is meghibbant.

A szellemes, okos, szép leány elméjére homály borult és az orvosok megállapították, hogy gyöngélméjű. A szerelemben való csalódásnak ilyen végzetes következményei lettek és azóta egyik csapás éri a másik után a szerencsétlen apát, akinek Paula az egyetlen gyermeke. A beteg teremtés még ma sem tud lemondani a hűtlen ifjuról és az a rögeszméje a boldogtalan leánynak, hogy a föld alól is előkeríti volt völegényét, akivel csak beszélni kell és mindent rendbehozhat.

Beteges vágyai elűzik az apja házatól és ilyenkor napokig, sőt hetekig távol van otthonról. Keresi a hűtlent, a szélhámost, aki oly rutul visszaélt bizalmával és megölte a lelkét, tönkre tette fiatal életét. Tegnapelőtt is eltűnt Ritzek Paula, aki ezúttal nagy utra indult, mert jól ellátta magát az apja pénzéből költségekkel. Magával vitt háromszáznegyven koronát és ötszáz koronát érő ékszereket. Ritzek József arra kérte a rendőrséget, legyen segítségére leánya keresésében.

Elmondotta, hogy a szép, de beteg Paula középtermű, piros, kerek arcú, barnahajú és barnaszemű. Eltűnésekor sötétzöld szoknyát, ugyanilyen színű bársonyblouset, sűrű téli kabátot és vörös kalapot viselt. A legvalószínűbb, hogy valamelyik éjszakai mulatóhelyen akadnak az eltűnt leányra, aki mindig azt hiszi, hogy volt völegény bott szórakozik.

HIREK.

Verekedő ügyvédek.

Incidens a kassai törvényszéken.

Távirati tudósítás.

Arad, április 17.

Zoltán Géza dr. fővárosi és Littmann dr. kassai ügyvéd között érdekes affér volt tegnap a kassai törvényszék előtt. Az ügy előzményei ezek: Zoltán Géza dr. kassai helyettese Reiter Géza dr., az ellenfél képviselője Littmann Arnold dr. kassai ügyvéddel egyezséget kötött egy polgári pörben.

Zoltán dr. az egyezséget nem ismerve el, árverést tüzetett ki alperes ellen. Erre Littmann dr. gátló pert indított a kassai járásbírósa előtt és a pert az első fórumon meg is nyerte.

A felelőbeszési tárgyaláson Zoltán személyesen jelent meg és okmányokkal igazoltan kimutatta, hogy itt nemcsak érvényes egyezség létre nem jöhetett, de oly körülmények is merültek fel, melyek a büntető törvénykönyvbe ütköznek. A törvényszék tanácsa mindenben Zoltán álláspontját megerősítette.

Midőn a törvényszék tanácskozássra visszavonult, Littmann Zoltán dr. felé jött ezen kérdéssel: „Hogy mert ön

engem így aposztrofálni a Tanács előtt? és erre útésre felemelte kezét, — mire Zoltán Géza dr. be nem várva az ítést, Littmann drt arcát ütötte, mire Littmann megfordult és távozott, anélkül, hogy Zoltán drhoz hozzányult volna.

Tegnap két kassai ügyvéd aláírásával ellátott lovagias elégtételt kérő levelet kapott Zoltán dr., mire mai napon segédeit Fried Lajos dr. országgyűlési képviselő és egy másik képviselő személyében megnevezte.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 18-án az időjárás: száraz, enyhe.

— A trónörökös vadász-zsákmánya. Budapestről írják: Ferenc Ferdinánd trónörökösnek, aki most Opekán Bosubelles Márk gróf vendége, nagy szerencséje volt a vadászaton, mert husz darab őzet terített le.

— Kossuth Ferenc és Arad. Kossuth Ferenc ma a következő sürgönyt küldte Varjassy Lajos polgármesternek a diszpolgárrá történt megválasztása alkalmából: „Nagy megtiszteltetésért hálás vagyok. Kérem fejezze ki a város közönségének szívből eredő köszönetemet Kossuth.”

— Adomány. Springer Manó Marcidombegyházról 4 koronát küldött az Aradi Közlönyhöz a vesztőhely megváltási céljaira.

— Az aradi román zsinat. Holnap nyitja meg Pap János aradi román püspök a zsinatot, amely elé nagy érdeklődéssel tekintenek az aradi és a nagyváradi szentszék területén. A zsinaton való részvétel végett megérkezett Mangra Vazul nagyváradi püspöki helynök és még sokan a környékbéli papok közül. Ugy értesülünk, hogy a zsinat egyes tagjai támadást fognak intézni a főpapság ellen, akiket a magyar kormányval való paktálással vádolnak meg. A Tribuna ma este megjelent számában már meg is kezdte a támadást. A román főpapok ellen most különösen a karánsebesi püspökválasztás megsemmisítése miatt elégedetlenkedik a tulzók egy csoportja. Ez elégedetlenségnek a Tribuna mai cikke is egyik kifejezése akart lenni.

— Aradi Kossuth-asztaltársaságból. Kérem tagjainkat a hétfői értekezleten megjelenni, mert nagyjelentőségű kérdés kerül elintézésre. Nagy Kálmán elnök.

— Jegyzők gyűlése. Az aradmegyei községi és körjegyzők egylete és nyugdíjintézete Aradon a vármegyeháza kistermében április 25-én d. u. 4 órakor választmányi s ugyanott d. u. 4 és fél órakor közgyűlést tart. Tárgysorozata a következő: Egyleti ügyek: 1908. évi egyleti számadás megvizsgálása. 1909. évi költségvetés megállapítása. Fogarassy Gyula segélyezés iránti kérvénye. Segédmunkaerőről való gondoskodásra vonatkozó indítványok. Pénzintézetek értesítése az egyleti pénztár javára kiutaltványozott adományokról. Indítvány a jegyzői fizetések rendezése-, szolgálati pragmatika megalkotása-, a községi törvény revíziója-, napidíjak rendezése stb. tárgyában. Egyleti jegyző választása. Esetleges indítványok. Nyugdíjintézeti ügyek: Phylimon Gyula, özv. Laczay Gyuláné, özv. Lengyel Gáborné nyugdíjának s gyermekeik neveltetési járulékaiknak megállapítása. Totterer János nyugdíjának megállapítása. Özv. Szakács Károlyné segélyezése. Esetleges indítványok.

— Halálozás. Fikler József nagyhalmagyi községi jegyző 10 hónapos fia, Pistuka meghalt. Ma szombaton temették.

— **Hadparancs.** A hivatalos lap mai száma megpecsételi monarkiánknak kevés vérrel, de nagy anyagi áldozattal megszerzett békéjét, a következő császári és királyi kézirat: Hadparancs. Ausztria-Magyarországnak a délkeleti szomszéd országokhoz való huzamosabb ideig megzavart viszonyának tisztázódása, nemkülönben a veszélyeztetve volt határrészek újbóli biztonságát illető meggyőződés immár lehetővé teszi, hogy a fegyveres erő egy részének állományfelemelése céljából behívott tartalékosok újból a nem tényleges viszonyba visszahelyeztessenek. Nagy meglepéssel tölt el, hogy a nem ténylegesek a zászlók alá hívásnak példás módon tettek eleget, valamint, hogy úgy a behívottak, mint a lakosság széles rétegei a helyzet komolyságát helyesen felfogva, mindannyian készen voltak a haza javát lelkesen előmozdítani. Legteljesebb elismerésem fejezem ki mindazon parancsnokságoknak, csapatoknak és intézeteknek, melyek az utóbbi hónapokban, nehéz viszonyok között a szolgálat jelentékenyen fokozott követelményeinek kitartó odaadással és örömmel tettek eleget. Kelt Bécsben, 1909. évi április 14-ikén. *Ferenc József* s. k. Hogy végleges békét teremtet-e ez a legfelsőbb kézirat, amely szülőknek, hitveseknek, gyermekeknek s az egész országnak örömet hozott: ki tudná azt megmondani. A külső politika egén megint zimankós szellő jelentkezik s nem bizonyos, hogy ez a hadiparancs a békének biztosságát és tartóságát is garantálna.

— **Házasság.** *Offernbacher* Márton dr. *Kaufmann* Renée kisasszonnyal április 21-ikén déli 12 órakor köt házasságot *Nürnbergben* a *Grand Hotel*-ben.

— **A tatabányai tifusz.** Komáromból jelentik: Komárommegye közigazgatási bizottsága *Kálmán Rudolf* főispán elnöklésével ülést tartott, amelynek legfőbb tárgya volt a tatabányai tifuszjárvány megállítására vonatkozó óvintézkedés. Az ülésen felolvasták a megyei tisztifőorvos jelentését a tatabányai tifuszról, amely azt állítja, hogy a hatóság minden óvintézkedést megtett a baj megállítására. A bizottság elhatározta, nehogy a baj Tatabánya határán túl is elhurocolják, a belügyminiszterhez fordul rendkívüli intézkedésért. A közbiztonságra 36 csendőr ügyel fel, de a bányamunkások a betegségtől való félelmükben, alig akarnak munkába menni. Hogy a munkások a betegséget szét ne hurocolják, sürgős intézkedést kérnek a minisztertől. A baj keletkezésének és elterjedésének oka — ahogyan megállapították — az, hogy márciusban bejelentettek egy pár tifuzos megbetegedést, de azután a bejelentések megszűntek, mert a bányászok féltek a kórházba szállítástól s ekkép elestek a betegsegélyző által kijáró táppénztől. Így történhetett meg, hogy a betegek száma hirtelen 500-nál több lett.

— **A király ajándéka a katonáknak.** Budapesti tudósítónk jelenti: A király a Bosznia-Hercegovinában és Dalmáciában lenn volt katonák közül mindazoknak, akik december 2-án jubileumi érdemkeresztet nem kaptak, ezt az érdemkeresztet adományozta. Elrendelte ezenkívül a felség, hogy a tényleges szolgálatban levő katonák nyugdíjába a lenn eltöltött időt duplán számítsák be. Ezt a kedvezményt a király a zágrábi XIII. és a temesvári VII. hadtestben szolgáló katonákra is — ha kérelmezik — kiterjesztette.

— **Orvosválasztás.** Világos község községi orvosává *Kass Andor* dr.-t választották meg.

— **Tengerész-tartalékosok szabadságolása** Bécsből jelentik: A tengerész-tartalékosokat Pólában összegyűjtik és szabadságolják. A legutolsó évfolyamokból 10,000 tartalékos volt behíva, tehát az egész tengerészet mozgósítva volt, amit titokban tartottak. A mozgósítást március 15-ikén rendelték el s 23-ikán már az egész tengerészet harcra kész volt, amiért akkor *Montecuccoli* tengernagynak a király elismerését fejezte ki.

— **A huszárszázados gyermekei.** Tudvalevő, hogy *Szluha Pál* földbirtokos és szolgálaton kívüli huszárfőhadnagy feljelentést tett anyósa özv. béli *Balogh Gyuláné* ellen, mert az gyermekeit külföldre vitte és az árvaszék ítélete dacára sem akarta az apának adni. *Baloghné*, mikor a vádról értesült, Budapestre utazott, jelentkezett a vizsgálóbírónál és ott elmondta, hogy a gyermekeket azért vitte magával, mert elhunyt leányának halálos ágya mellett megígérte ezt. *Szluha* ezután sürgős kérvényt adott be a vizsgálóbíróhoz, hogy hallgassa ki az asszonyt a gyermekek hollétére vonatkozólag. *Baloghné* ma megjelent a vizsgálóbíró előtt a két gyermekkel. Elmondta, hogy azok Raguzában voltak és a viharos idő miatt nem hozhatta őket haza. A gyermekeket ezután átadta az apának, aki sógornőjéhez adta őket gondozás végett.

— **Potocky gróf gyilkosát halálra ítélték.** Lembergől táviratozzák: Ma hirdette ki a lengbergi esküdtbíró *Sicinszky* Mirosláv bűnperében az újrafelvétel folytán az ítéletet. *Sicinszky* a múlt évben egy kihallgatás alkalmával *Potocky* grófot, a lengbergi helytartót meggyilkolta. Az esküdtbírók — mint első ízben is — újból kötéltálati halálra ítélték *Sicinszkyt*, aki nyugodtan hallgatta meg az ítéletet. Az esküdték arra kérték a bíróságot, hogy az ítéletet királyi kegyelemre ajánlja.

— **A lipótvárosi káplán.** Budapestről írják: A főváros pénzügyi bizottságához furesa kérdéssel fordultak. A Lipótváros káplánja kérte a lakáspénzének 600 koronáról 700 koronára való felemelését. A bizottság tagjai nem értették, hogy miért kell a lipótvárosi káplánnak több lakáspénz, mint a többi kerület káplánjainak. A magyarázatot *Bódy* tanácsnok adta meg. A káplánnak a Lipótvárosban — mondotta — senki sem akar normális áron lakást albérletbe adni. A káplán elpanaszolta, hogy ügynök által vett fel egy lakást s mikor hazament, hogy azt elfoglalja, a bérlő inkább megduplázva adta vissza a foglalt, semhogy őt lakójának elfogadta volna. Ennek pedig az az oka, hogy a káplán éjnek idején is fölörgetik, például haldoklók gyóntatásához, s ugyanakkor felverik almukból az összes lakókat. A káplánoknak ugyan a paróchián kellene lakniuk, de a lipótvárosi paróchia oly szűk, hogy ott a káplánnak már nem jut hely. De a káplán más kerületbe sem mehet lakni: neki a templom szomszédságában van a helye, a hová őt kötelessége parancsolja. Ezért kérte, hogy emeljék fel a lakáspénzét, mert a Lipótvárosban csak nagyobb bér fizetése ellenében kap megfelelő lakást. A pénzügyi bizottság segített a káplánon s a kért lakásbér-többletet egyhangulag megszavazta.

— **A Benoid-gázgyár közgyűlése.** Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában tartja meg évi rendes közgyűlését az aradi Benoid-gázgyár; a közgyűlésen megjelenik *Széchenyi* Viktor gróf, Fejérmegye főispánja, a gyár igazgatósági tagja.

— **Jóteköny adomány.** Pankotáról jelenti tudósítónk, hogy ifjabb *Tittizer* Antal ottani községi bíró 200 koronát adott a községi szegényalap céljaira. Ez a nagylelkű cselekedete nagy elismeréssel találkozott a lakosság részéről.

— **A három titkai és halottai.** Most, hogy Törökországban véresen izgalmas események történnek, a közfigyelem e különös érdekes ország felé fordul. Az ott történtek mindenkit izgalomba hoznak, — gondolja a publikum, — csak a háremeket nem. Azt hiszik: a háremekben örökös az unalom. E fölfogással egészen ellenkezik a kelet egyik jeles ismerőjének *Powell* Alexandernek a törökországi amerikai konzulátus egykori tagjának az a véleménye, akinek az „Everybodys Magazine”-ben most közölt cikke elmondja, hogy milyen titkokat, regegyeket, tragédiákat rejt a háremélet. A török nők szerelmi eselszövéseik érdekében kijátszzák az uruk legszigorúbb őrizereti intézkedéseit is. Az egyikről azt beszéli *Powel*, hogy reggelként a mecsetben találkozott töröknek ültözött külföldi imádójával. Hogy ezek a szerelmeskedések mennyire veszedelmesek lehetnek, bizonyítja egy ifjú kairói diplomatanak a szomorú históriája. A fiatalember szenvedélyes póljátékos volt. Amint egy ízben a játék hely felé haladt, szembejött vele egy elegáns török nő. Másnap megint találkozott az asszonnyal, aki akkor már kocsin ment el előtte és a diplomata levelet hajított a fogatába. Harmadnapra megérkezett a levélre a válasz, amely forró vágyakozásról szólt és az ifjút vakmerő elhatározásra bátorította fel. Török viseletben sikerült beférkőznie ideáljához a hárembe, ahonnan többé soha nem tért vissza. Mikor *Sandow* tornatanító Törökországban járt, egy dugszagdag pasától megbízást kapott, hogy háremének asszonyait testgyakorlásra oktassa. És mi történt? Az, hogy a leckék számára kijelölt helyiséget széles vasrácsos ablaku fallal két részre osztották. Az egyik oldalon *Sandow* fegyveres őrök között előtornászolt és a másikon a hárem asszonyai utánacsinalták a testgyakorlatokat. A Jildiz-kioszk amerikai származású fogorvosa beszélt, hogy valahányszor a szultán háremébe szolitották őt, pisztolyal felfegyverkezett őket rendelték melléje, akik minden mozdulatára gondosan ügyeltek és neki ebben a kellemetlen helyzetben kellett a foghuzásokat, vagy fogtöméseket végezni. Izzet pasa, aki jelenleg Angolországban él mint száműzött, az időtájt, mikor még a szultán titkárja és kegyeltje volt, háremhölgyei részére nagy kalitka alakú tengeri fürdőházat készíttetett, amelyet buvárok som közelíthettek meg. Egy délután, ahogy az asszonyok elhelyezkedtek a fürdőházban, észrevették, hogy a parton lévő szálló erkélyéről egy orosz férfi fényképezi őket. A sikoltásukra ott termetek az őrök, akik pisztolyaikkal az erkélyre céloztak és az orosz lebukott az erkélyről.

— **Verses cigaretták.** A humoros poétáknak új tér nyílik az érvényesülésre. Ezután még sürűbben fognak szerepelni kacagtató rigmusaik azokban a körökben, ahol sürrű cigarettafüst mellett kultiválják a szellemes élceket. Egy német földbirtokos, *Hugo von Buchholz* ugyanis szabadalmat váltott a budapesti szabadalmi hivatalnál olyan cigarettahüvelyre, amelynek szopokája egy-egy költeményt fog tartalmazni. Az elszitt cigarettát végén azután nem fogják a földre, vagy a hamutartóba dobni, hanem szépen kibontják a szopokát és a kigöngyölt papírról humoros verset fognak leolvasni.

— **Öngyilkos nevelőnő.** Szabadkáról írják: *Cinnermann* Mária egy szabadkai mozdonyvezető leánya tegnap estefelé a Kálvárián mérget ivott és súlyos sérüléssel bevitték a Mária-Valéria kórházba. A boldogtalan leány ezuttal már másodszor kísérelte meg az öngyilkosságot. Edes anyja is maga vetett véget az életének. Az anyja egy alkalommal meglátta magát, de akkor gondos ápolással visszaadták az életnek. Később megmérgezte magát, de ekkor már nem lehetett megmenteni. *Cinnermann* Mária legutóbb a villanytelep igazgatójának családjában, volt nevelőnő, ahol bármennyire jól bántak vele a boldogtalan leánnyal nem tudták elfeledtetni az anyja halálát. Az öngyilkos ismerősei beszélnek, hogy folytonos viszály volt a családjukban, az anyja is ezért lett öngyilkos s az apa vele sem bánt jobban, mint nehaj anyjával.

— **Előadás a szőlőszetről.** Az agró-geológusok aradi kirándulásának keretében f. hó 21-én szerdán este 6 órakor *Dicenty* Dezső szőlőszeti felügyelő „szőlőszeti geológiai felvételek, különös tekintettel a szőlőtelepítésre” címen a városház közgyűlési termében előadást tart, melyre városunk szőlőgazdáit szívesen látja a rendezőség.

— **A kegyetlen cseléd.** Pécsről írják: Csak a középkor purva bűnkrónikáiban lehet párjára találni annak a felháborító gaztettnak, amit egy pécsi cselédleány követett el a gazdájának 3 éves kis gyermekével. Wetzl Anna 16 éves cseléd két hónapja szolgál Király Ödön pécsi kereskedőnél. A leánynak egyetlen dolga volt, hogy a gazdája 3 éves Rezsőke kis fiára vigyázzon. A fiucska tegnap olyasvalamit tett, amit egyetlen gyermek sem kerülhet el, szóval a leánynak ki kellett volna cserélnie a kis fiu ruhácskáit. Ez azonban oly dübörre ingerelte a leányt, hogy felkapta a kis fiucska és meztelen testével a tüzes tüzhely lapjára ültette. A fiucska nagyon súlyos égési sebeket szenvedett. Az eldurvult lelkű leány azonban még csak meg sem bánta tettét. A rendőrség előtt a kihallgatás alkalmával egészen cinikusan mondotta, hogy többször figyelmeztette a kis fiut, hogy vigyázzon és ne piszkolja be a ruháját. Mivel pedig ez mégis előfordult, úgy akarta az intelmet a fiucska emlékezetébe vésni, hogy ráültette a tüzes tüzhelyre. A rendőrség a bestiális cselédet nyomban letartóztatta és átkísérte az ügyészség fogházába.

— **Apagyilkossággal vadolt postaszolga.** Nagyváradról írják: Kocsuba községet rémes gyilkosság tartja izgatottságban. Egy öreg, 60 éves embert, Urszadán Flórát ágyában meggyilkolva találták. A gyilkosság súlyos bűnnek gyanuja az öreg János nevű fiára esett, aki Tenkén postaszolga. A gyilkosságot Urszadán egy szomszédasszonya vette észre legelőször. Reggel hat órakor tejet vitt át az asszony a gyengélkedő öregnek. Mikor benyitott, rémülten látta, hogy az öreg vérben fagyva, mozdulatlanul fekszik. Csendőrökért futott nyomban. A csendőrök megállapították, hogy a halántékon nagy ütés nyoma van és a torka el van metszve. Reggel 4 és 5 óra között követték el a gyilkosságot s a jelek után ítélve, a gyilkos álmában lepte meg az öreget. Először valami bottal, vagy más súlyos tárggyal halántékon ütötte az alvó öreget, aki erre elszédülhetett. Ekkor lerántotta ágyáról áldozatát a gyilkos és dulakodás után elmeteszte nyakát, légesövé. A vágás halálos volt. A csendőrök gyanuja legelőször is az öreg János nevű fiára, a tenkei postaszolgára esett. Az napra expressz ajánlott levelet kellett Urszadán Jánosnak Kocsubára kézbesíteni és innen támadt az a gyanu, hogy ő járt az éjjel Kocsuban s csak ő lehetett, ki az öreget ily végtelenül látogatta meg. A csendőrök le is tartóztatták Urszadán Jánost, aki azonban mindjárt be is bizonyította, hogy ő az éjt nem Kocsuban töltötte s oda csak reggel 8 órakor érkezett. Valomása után a csendőrség Urszadán Jánost szabadlábra helyezte, bár vele szemben a gyanut még nem tették egészen félre. A nagyvárad kir. ügyészség a vizsgálatot megindította.

— **Tulzsfolt raktár miatt minden a raktáron levő összes ékszereimet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönben — elsőrangú nehéz tüzi ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szives látogatásáért esd Weinberger Ferenc Arad, Andrassy-tér 20. 1445**

— **A női vendégek.** A Magyarországon pár nappal ezelőtt a következő hirdetés jelent meg: **Határozat!** Miután a „Francis kávéház” huzamosabb ideig renoválás miatt zárva lesz, elhatároztuk állandó tartózkodási kávéháznak az Andrassy-ut és Eötvös-utca sarkán levő **Louvre kávéházat.**

A Francis kávéház női vendégei.
Erre a hirdetésre a néppárt lapja, az **Alkotmány** a következőket jegyzi meg:

(Sajtó a kerítés szolgálatában.) A pénzkeresésnek nem tudjuk elképzelni olyan gyalázatos formáját, amelyre holnap rá ne duplázna az eszközökben csüppet sem válogatós üzlet. A pornografikus újságok aljasságait tegnap este sok hosszal magamögött hagyta egyik esti lapnak hirdetési rovata, hol is azt adták a közönség tudtára, hogy egyik hírhedt éjjeli kávéháznak szerencsétlen teremtséi hol fogják tovább üzni moeskos és szánalmas mesterségüket. Gondoljuk, hogy ama estilap szerkesztői nem tudtak ennek a hirdetésnek megjelenéséről, a kiadóhivatal főnökén azonban — ha még olyan szép Kossuth-szakállt hord is — irgalmatlanul végig kellene vágni a huszonötöt, a mikor rongyos pár hatosért ilyen piszokkal engedni bemocskolni lapját.

Sümegei Vilmos erre. — mert hiszen ő az a szép Kossuth-szakállu kiadóhivatali főnök. — mit tehetett egyebet, minthogy elküldötte megbízottait az Alkotmány-hoz, **Leopold Gyula** és **Blockner J.** és Tarsa hirdetési iroda tulajdonosok személyében.

— **Birtokcsere.** Aradon az elmúlt hét folyamán a következő birtokváltások történtek: Dr. Pavlovits Lyubomirné Teletsán Zorka eladja az aradi 1016. és 3714. sz. tjkvékben felvett Damjanics-utca 4. és Háltér 11. és Damjanics-utca 3. sz. házukat 29000 koronáért Kollmann Armin és nejének. Az Aradmegyei takarékpénztár eladja az aradi 4103. sz. tjkvben felvett ingatlanokból 139 négyszögöl háztelket 978 koronáért Fias István és nejének. Mossotzy István eladja az aradi 1370. sz. tjkvben felvett ingatlanokból 300 négyszögöl háztelket 845 koronáért Permosser Lajos és nejének. Mossotzy István eladja az aradi 7370. sz. tjkvben felvett ingatlanokból 300 négyszögöl háztelket 845 koronáért Olasz Pál és nejének.

— **Öngyilkos csendőr.** Makóról jelentik: Kocsis Ferenc makói csendőrkáplár a napokban Alia községben teljesített szolgálatot. Közben Faragó Mihály nevű társával a kocsimába ment mulatni, hol egy mulató erdőőr beléjük kötött. Veszekedés közben az erdőőr kihuzta Faragó kardját és azzal Faragót szíven szurta, úgy, hogy ez azonnal szörnyet halt. Az erdőőr ekkor hirtelen elmenekült. Kocsist nagyon bántotta, hogy társát szemelattára ölték meg és hogy annak nem mehetett segítségére, lelki-furdalásai ma arra vitték, hogy felakasztotta magát.

— **A Gambrinus éttermében állandóan mozgófénykép.** Minden vasárnap délután félöt órakor gyermekelődás. Tisztelettel Kánya Géza. 1567

— **A hosszú téli idő után sürgősen szükséges, hogy testünket egy alapos tisztogatásnak és fertőtlenítésnek alá vessük.** A víz ehhez nem elég, hanem szükséges egy erős fertőtlenítő szappant is ehhez használni. A legkiválóbb szappanok az ilyen célokra a **Berger-féle kátrányszappan**, a **Berger-féle glicerín-kátrányszappan** és a **Berger-féle Borax-szappan.** Kapható minden gyógyszerárban.

— **A Központiban ma fényes tombolaestély.**

Hölgyek mosakodás után, urak borotválkozás után urebőrük üdéntartása miatt használják Kárpáti János aradi gyógyszerész Benzoe tejszörpöt. Ara 1 korona. 693

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — 1 üveg likör aroma Vojtek és Weisznál. 171**

TARKASÁGOK.

(**Gyerektörténetek.**) Lapunk egyik olvasója a következő apró gyerektörténeteket írta nekünk:

Az iskolában a tanító a tengerekről tartott magyarázatot, többek között szolt a Holttengerről is. Amikor befejezte magyarázatát, ezt mondta:

— Aki valamit nem ért, álljon föl.

És fölállott a kis Ignác.

— Mit nem értesz?

— **Hogy miben halt meg a Holttenger?**

Azt nem mondta a tanító ur.

Emmike öt esztendő, Böske négy és fél. Mindketten még az óvóba járnak.

Emmike ábrándozva, elmélázva szol:

— Nem tudom, mit csináljak a jövő évben...

— Miért?

— Beiratkozom-e az első elemibe, vagy férjhez megyek-e Bárdi Józsikához.

(**A legnagyobb kincs.**) A hivatalnok urak című társadalmi színműről sokat vitatkoznak most Aradon. Némelyek túlzottan pesszimista tendenciájúnak ítélik.

— Olyan anyós nincs — mondják, — mint a darab egyik főszereplője, Vámosné. Ez folytonosan azt hánytorgatja a vejének, hogy az tizenöt ezer forintot kapott.

Efölött vitázott egy anyós és egy vő. Természetesen összekaptak a nagy vita hevében.

— Igaza van **A hivatalnok urak** szerzőjének, — mondta elkeseredetten a vő — egyformák az anyósok, egyforma kegyetlenek.

— A vők pedig egyforma haládatlanok — replikázott az anyós. — **Mi anyósok csinálunk belőletek valamit.** Neked például semmid se volt mielőtt a lányomat elvetted.

— Gazdagabb voltam, mint most — felelt a vő szomorúan.

— Gazdagabb? Hát tulajdonképpen mid volt neked mielőtt az én vőm nem voltál?

— Mim volt? Nagy kincsöm volt.

— Na mi?

— Hát volt — **békességem.**

(**A lakásinség enyhítése.**) Közeledik május elseje, az új házhér negyed, a házi urak rózsa-színű dátuma, amikor úgy lehet emelni a házbért, mintha liften vinnék. Egy Andrassy-téri háziur már szaktanácskozásokat is folytat a jogtanácsosával, **Nquzza dr.** urral az emelésről.

— Hát aztán nem gondolja, hogy baj lesz az emelésből? — kérdezi az ügyvéd.

— Nem.

— Mit fog mondani, ha a lakók megkérdezik, hogy miért emeli a házbért?

— Azt fogom mondani, — felelte a háziur ártatlanul, — hogy a béremelésből újabb házat akarok építeni a **lakáshiány enyhítésére.**

Megérkeztek a legjobb és legszebb Jégszekrények melyek kevés jéggel kitűnően hűtenek.

Szabó Albert 6 Fensége József főherceg udvari szállítója, üveg, porcellán, lámpa és konyhaberendezési cikkei raktára Arad. — Telefon szám 239. 3913

Sijengeséget

még ha betegség után való szervi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani SCOTT-féle Emulsio által.

Kényes iny és gyomor

amely nem bírja el a közönséges csukamájolajat, a 6001

SCOTT-féle Emulsiót

eszményi gyógyszerként fogadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorosa táplálóbb, mint a közönséges csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

„Nyáron is legjobb eredménnyel adagolható.”

Kapható minden gyógytárban.

As Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyet — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Hiteltudósító hálózat Aradmegyében. Az aradi iparosok és kereskedők által közösen létesített Aradi Incasso- és Tudakozódó-Egyesület megkezdte programja második részének a hiteltudósításnak életbeléptetését. Az egyesület egyelőre Arad város, Arad és a szomszédos vármegyék területéről szerez és nyújt hitelértékesítéseket. Az egyesület e célra főként a vidéken tudósító hálózatot létesített, a vidéken nagyobb helyen *bizalmi férfiakat* kérve fel, akik a legnagyobb készséggel nyilatkoztak arra, hogy a közérdekű intézmény részére megbízható és pontos felvilágosításokat adnak. Kétségtelen, hogy ez a hálózat jelentős szolgálatakat tehet e vidék hiteltudósítása terén. Az egyesület hitelértékesítéseket csak tagjai részére ad, de tagként bármely aradi kereskedő és iparos bármikor beléphet.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, április 17.

Amerika 1-el magasabb. Kínálat, vetelkedv gyenge, 4 ezer métermázsa szilárdan tartott.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	14.58-14.79	14.51-14.52
Tengeri májusra ...	7.57-7.58	7.54-7.79
Rozsa áprilisra ...	10.8-10.99	10.90-10.91
Buza májusra ...	14.5-4.36	14.32-14.33
Zab áprilisra ...	8.91-8.92	8.90-8.91
Buza 1909 októberre ...	11.77-11.78	11.76-11.77
Rozsa októberre ...	9.36-9.37	9.36-9.37

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	626.—
Magyar hitelrészvény ...	75.25
Közuti vasut részvény ...	179.50

IDEGENEK ARADON.

— Április 17. —

Fehér Kereszt szálloda. Mangra Vazul püspök-helyettes Nagyvárad. — Farkas Herman kereskedő Marosvásárhely. — Nagy-Ivány László ügyvédjelölt Budapest. — Gorov Miksa utazó Budapest. — Brunner Gyula utazó Bécs. — Polgár Zsigmond utazó Budapest. — Kremmer Sebestyenné magánzónó Fehértemplom. — Telegdy Andor dr. orvos Budapest. — Hagel Vilmos utazó Budapest. — Fried Ferenc utazó Budapest. — Kádár Fülöp utazó Budapest. — Hollóssy Somogyi Lászlóné földbirtokosné Budapest. — Fuchs Dező utazó Budapest. — Kemper Mór utazó Budapest. — Baum Arthur utazó Budapest. — Fürst Aron utazó Bécs. — Löwy Károly utazó Brunn. — Messer Károly ügyvédjelölt Kisjenő. — Czárán Zoltán nagybirtokos és neje Seprős. — Markovits Mór utazó Budapest. — Kalisch Jakab utazó Budapest. — Balázs Jenő utazó Püspökudány.

Központi szálloda. Mittelman Bertalan gyárigazgató Budapest. — Sivó Jusztin hivatalnok Budapest. — Kasznár Armin nagykereskedő Budapest. — Erdélyi Frigyes utazó Budapest. — Bauer Mór utazó Budapest. — Derecskei Károly erdőmester Pankota. — Nádaspatak Agoston osendörfőhadnagy Borszászka. — Stein Zsigmond utazó Budapest. — Banczor László gazdatiszt Borosjenő. — Lederer Simon fakeskeredő Hódmezővásárhely. — Kelemen M. utazó Szeged. — Wohl Ede utazó Budapest. — Grünwald Armin utazó Szeged. — Adler Samu utazó Budapest. — Steiner Lipót utazó Budapest. — Hohn Márton utazó Nagyvárad. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Friedman Izsó utazó Temesvár. — Engelmann Ignác utazó Budapest. — Mondler Zsigmond utazó Budapest. — Szücs Mihály utazó Budapest. — Sobner Rezső utazó Budapest. — Serbán Szilárd földbirtokos Almáskamarás. — Rónai Frigyes utazó Budapest. — Klein Lajos felügyelő Budapest. — Kohn Lipót utazó Budapest. — Klein József utazó Budapest. — Klein Simon utazó Budapest.

Vass szálloda. Demina Ernest százados Szeged. — Domokos István lelkész Bráska. — Balázs György plebános Nagykömlös. — Bodon Gyula plebános Buttyin. — Herczeg Miksa utazó Budapest. — Kis Miksa utazó Szabadka. — Dávidovics Jenő utazó Budapest. — Ferenczi Árpád gyógyszerész Békéscsaba. — Teltsch Izidor utazó Budapest. — Kohn Mór pékmester Nagylak.

Pannónia szálloda. Bolotin János joghallgató Karács. — Groszman Emil utazó Szeged. — Singer Mark gépészmérnök Zám. — Lecher Henrik bányagazgató Zám. — Reimbert D. munkás Zám. — Kohn Károly utazó Bécs.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1909. évi április hó 18-án:

Délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor zserkelt helyárrakkal:

Falusi verebek.

Köznap történet 3 felvonásban. Irta: Gárdonyi Géza.

SZEMÉLYEK:

A bíró	Hunyady J.	Panni	Kun Irén.
Erzsi, leánya	Kőrösey Juci.	Jópál Máté	Várnay Jenő.
Veronika	Benkőné	Sárfewy	Deliy Lajos.
Bardi, kisbíró	Bilinszky.	Zsigovicsné	Follinusné E.
Zöldög Jani	Faludy K.	Berta, leánya	H. Harmah J.
Zöldög Teca	Lászy Etel.	Kapitány	Ditrői Mór.

Kezdete délután 3 és fél órakor.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

Bérlatszűnet. Bérlatszűnet.

Táncos huszárok.

Operette 3 felvonásban. Irta: Rajna Ferenc. Zenéjét szer-zette Szirmai Albert Szép Ernő verseire.

SZEMÉLYEK:

Hubert Egan	Faludy K.	Dürenstein	Kulesár L.
Van Flügen	Deliy Lajos.	Erna, felesége	Lászy Ftel.
Van Saarburg	Ditrői Mór.	Hertha, leánya	Kun Irén.
Canitius	Polgár S.	Dr. Frohlokker	Ladisslay J.
Herma, neje	Benkőné.	Proksch Libor	Laövey Leó.
Thea, leányuk	Komlóssy E.	Ede, fia	Sz. Rontay B.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. április hó 18-án, vasárnap:

1. A tabornok menyasszonya. Bohózat. — 2. A kavics-törő. Dráma. — 3. Az első sötét. Komikus. — 4. A mellatlan. Látványosság. — 5. A vesztés. Bohózat. — 6. Zambézi. Természet után. — 7. Szünidei gyermektelep. Természet után. — 8. Az enokaöcscs bajai. Bohózat.

Hétfőn és kedden:

Az erdőkerülő fiát.

Dráma. Irta: Viktor Sardou. Előadják az Odeon, Vaudeville és Varieté tagjai.

Előadások délután 2 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a ca. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

A tisztességes, becsületes kereskedő ébren ügyel arra, hogy ha vevője utólérhetlen hatásánál fogva közismert

ZACHERLINT

kér, ne akasszon nyakába megtévesztő surrogatumot. Sajnos azonban vannak másféle kereskedők is. Ennélfogva mindenkit, a ki valódi Zacherlint akar venni, nyomatékosan figyelmeztetünk, hogy utánzatoktól, melyek utóbbi időben megtévesztően hasonló üvegekben forgalomba kerülnek, az által óvakodjék, hogy pontosan ügyeljék a **Zacherlin** névre. 1614

MUSCHING-BUZIASFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY VIZ
ÜDÍT-GYÓGYÍT

Orvosilag ajánlva. — Aradi főlerakat POLLÁK JÓZSEF cégnél, József főherceg-ut 11. 5883

Braun Gusztáv

asztalos, ARAD, Vörösmarthy-utca 3. sz. Telefon 633.

Készít irodai-, üzleti- és bútorterendezéseket a legjutányosabb árakon.

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Herczeg: Szerelmesek. Marx Gazdasági tanai. Strindberg: A boldogok szigete. Temetés. A kit nem hittak. Rousseau: Vallomásaim. Szomaházi: Báró siklósi Loew. Alexander B: Művészet. Graca: Talpra magyar! Heinrich G: Egyetemes irodalomtörténet. Barsini Luigi: Pekingtől Párisig automobilon. Fényes: Bálványok. Oláh: A meztelen asszony. Keletiek nyugaton. Arzibaschew: Milliók. Pemberton Lafayette és barátja. Szathmáry: Humoros esetek. Miller: Trevarrack lord. Horváth: Mozdó feszületek. Zsoldos: A fekete huszár. Vera vallemásai. Hevesi I: A milói vénusz. Lázár: Új csapáson. Samarov G: A cigány. Eötvös: A balatoni halász vége. Harc az alkotmányért. A bakony. Molnár: Pesti erkölcsök, Gallovich K: Tüzipádók.

Németben: Artzibaschew: Der Tod des Iwanoffe, Wolzogen. Der Bibelhase. Böhme M: Rheinzauber. Artzibaschew: Millionen. Dumas: Gabriel Lambert: Der Galecrenklava. Dumas: Katharine Blum. Krückerkocker H: Die Herberge zum silbernen Mond. Degré: Das Recht auf Untrene. Bartsch: Die Heindlkinder. Michalski: Anna Kuefer, Jerome u. Tharand: Aus Sturm u. Not. Bourget: Der Emigrant. Stacpoole H: Fanny Lambert, Mereschkowski: Leonardo da Vinci, Liebchen: Ein Roman unter Männern, Bartsch H: Zwölf aus der Steiermark, Franzos K. E.: Judith Trachtenberg, Schnitzler A.: Liebelei, Alerna Sybilla: Eine Frau, Janitschek M.: Eine Liebesnacht, Grats M. H: Der Mann auf dem Bock, Wasner G.: Dornröschen (Roman) Stilgebauer: Die blaue Blume.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy köte tenként fizetve 8 fillér.

A könyvek újak és tiszták!
Vidéki bérlek

Is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek

A zenemű-kölcsönkönyvtárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsönkönyvtári díj havi 1 kor. 40 fill.,
vagy füzetenként 14 fill.

Fall: Az elvált asszony. Curtis: Sorrentói emlék. Heidelberg: Álom. Haller: Im Siegesflug. Szirmai: Táncozó huszár. Bodrogi: Károg a holló a jegenyén. Sang u. Klang I—IV. Zerkovitz: Holdvilág-nóta. Puccini: Manon, Szirmay: Háromtól hatig. Férjek vonata, Szerelmes utcák, D'Albert: Tifland, Jacobi: Van de nines, Nádor: Kimegyek a temetőbe, Zerkovitz: Barcarolla, Csibikém. Kunkel: Nagysád akar tőlem kis babátl Ormay: Dicsértessék... Ha te engem, — ha én téged... Nincsen olyan barna leány...

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése.

KERPEL IZSÓ,

981. könyv-, zenemű és papírkereskedés Aradon.

Telefon 383. sz.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK**

heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. I. em.

Telefon 394. sz.

Telefon 394. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

1909. április hó 17.**Keresünk:**

Aradra: 1 jó írással bíró vas- és fűszer-szakmabeli segédet.

Vidékre: egy megállapodott koru perfekt magyar-német és német-szerb levelezőt, továbbá 5 fűszer, rőfös és rövid és 2 vas- és fűszer-szakmabeli magyar, román és részben német, tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet.

Ajánlunk:

2 a gépirásban jártas irodistanót, továbbá 6 fűszer és csemege, 3 vegyes, 1 kézmű, 3 rőfös és divat, 3 fűszer és rövid és 1 rőfös, divat, norinbergi, cipő és kalap szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

**AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA**

Klein Sándor,

titkár.

321

Keppich Zsigmond,

igazgató.

Szivarka hüvelyek nagy választékban. 361

Számталanszor bevált

**MATTONI FELE
GIESSHÜBLER**
SÁVANYUVIZ

5081

hűgymeknél és
hőlyaghurutnál,
mint a hűgysavat
megkötő szer.

**Egy finom
üzleti berendezés
eladó**

Pécskán,

Harsányi Márton urnál.

Május hó 1-én

nyílik meg

661

Ingusz I. és Fia**könyvkereskedő**

Andrássy-tér 16. főüzlete,

Szabó Albert-ház

(jelenleg Singer Sándor helyisége.)

Addig is a változás miatt,

Weitzer János-utcai

könyv-, papír- és írószertár raktárát

beszerzési árban

hatósági engedéllyel

kiárúsítja.**A Weitzer J.-utcai****üzlet**

mint fiok-üzlet

lesz fentartva.

Ingusz I. és Fia

könyv- és papírkereskedése

Telefon 517.

1808 óta forgalomban.
Berger-féle
gyógy-kátrány-szappan,

mindennemű bőrkütegek
 Mint gyengébb kátrányszappan az arabér tisztá (alacsonyabb tisztaságú), a gyermeknek valamilyen lebetegése ellen, a terhesség alatt, a mensz és a (ürülék) szappan mindennapi használata szorítkoztatja a kátrányszappan helyett a

Berger-féle kátrány-kénszappan.
 Mint gyengébb kátrányszappan az arabér tisztá (alacsonyabb tisztaságú), a gyermeknek valamilyen lebetegése ellen, a terhesség alatt, a mensz és a (ürülék) szappan mindennapi használata szorítkoztatja a kátrányszappan helyett a

Berger-féle glicerín-kátrányszappan
 Mint kiváló bőrpótló szer kitűnő eredménnyel használható.

Berger-féle borax-szappan
 Mint kiváló bőrpótló szer kitűnő eredménnyel használható.

G. Hell & Comp.
 Raktár Aradon: G. Földes Kefemen, Halás Arpád és Rozsnyai Mátyás gyógyszerész utraknál, Vojtek és Weller droguerijában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 1858

Elsőrendű

hazai és porosz
Ipari és Cséplőgép szén

- Kovács-Köszén,
- Salon Köszén,
- Pirszén (Koksz),
- Vasaló Faszén,
- Takaréktüzhely-szén.

Ugy köszén, koksz mint faszén Boros Béni-tér 2. sz. saját ház, városi szenttelepünk-ről rostálva, por és kömentesen lesznek házhoz szállítva.

Kneffel Károly és fia

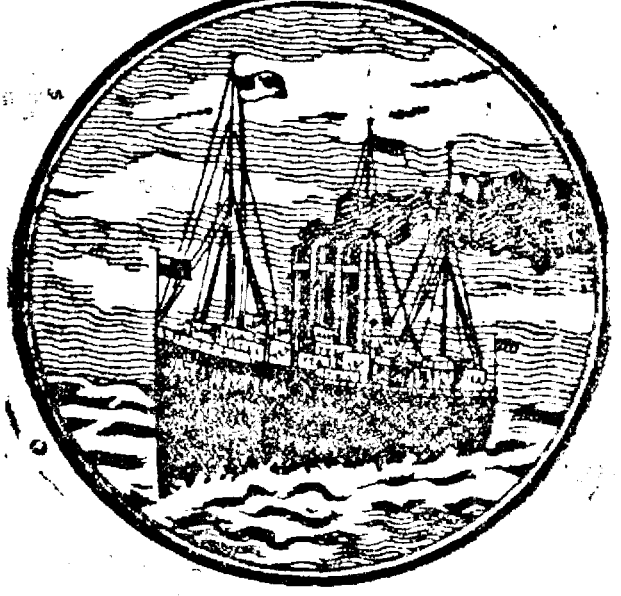
vas- és szén-nagykereskedése.
 Szíves megrendeléseit telefonon 139. szám, vagy Andrassy-tér 14. sz. (Herman palota) üzleti irókámban kérjük.

Egész vagonrakományok szállítására közvetlen a bányából bármely vasutálomásra, egyes vagonra, vagy éves kötésre, legutányosabb ajánlattal szolgálunk.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszer KÁROS SZAGÁTÓL mentesen
Csakis az Atlantika kávé és tea behozatalnál kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota. Városi és megyei telefon 609.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller
 egy régiának bizonyult készítmény, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kórházban, szalonban és meghűlésekkel, bedörzsölésként használva.
 Figyelmeztetés. Silán-taminitványok miatt bevásárláskor óvatosnak legyünk és csak olyan áruvet fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és ágyzólván minden gyógyszerárban kapható.
 Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszeriára az „Arany országház”, Prágában, Elisabethstrasse 3. sz. Minden nap szétküldés.

Valódi brünni szövetek
 az 1909. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 3.10 m. hosszú teljes férfiruhához (kabát, nadrág és mellény) elegendő, csak	1 szelvény 7 korona
	1 szelvény 10 korona
	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

 Egy szelvényt felekez szalonruhához 20-25. sz. szint, egy félöltészetet, turistalődönt, selyemkangarót stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert postógyári raktár 3881
Siegel-Imhof Brünn.
 Minták ingyen és bérmentve.
 Az előnyök, a melyeket a magánverő élvez, ha szövetszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Örösi választék. Mintahü, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Steckenpferd-Liliomtej-szappan
 Legfinomabb a bőrnek, valamint nyári pattanások ellen!
 Mindenütt kapható.

Milliók!
Milliók!
Milliók!
Milliók!
Milliók!
Milliók!
Milliók!
 Kapható minden könyvkereskedésben ára **K 2.40**

Hirdetmény.
 A 9429/255-1906. szám alatt alkotott s kormányhatósági jóváhagyást nyert szabályrendeletnek 3. szakasza szerint a járda foglalási engedélyek mindenkor csakis egy, április 1-től október 31-ig terjedő nyári évadra érvényesek és a járda foglalási díjak a terület elfoglalása előtt az egész évre előre lefizetendők.
 A midőn a város közönségének figyelmét ezen rendelkezésre felhívjuk, a járda foglalás iránti igény bejelentésére határidőül f. évi április 20-28-ig terjedő napokat tűzzük ki, kijelentvén, hogy a járda foglalás csakis a f. évre kivetendő díjnak lefizetése után fog megengedtetni.
 A foglalási igény fentebbi határidő alatt a mérnöki hivatalnál bejelentendő.
 Arad, 1909. év április hó 10-én.
 A városi tanács.

Vas és Társa építési anyag kereskedők
 Arad, Boros Béni-tér 8. szám.
 Interurbán telefon 275.

Meghívó.

Az Aradi Lloyd-Társulat folyó évi április hó 25-én délelőtt 10 órakor

tartja meg saját helyiségében

rendes évi közgyűlését,

melyre a társulat tagjait tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. A választmány évi jelentésének előterjesztése.
  2. A számvizsgáló-bizottság jelentésének előterjesztése és a felmentvény megadása iránti határozat.
  3. Az 1909—10. évi költségvetés megállapítása.
  4. Határozathozatal a társulati helyiség bérlete tárgyában.
  5. Elnök, alelnök, 16 választmányi tag és a számvizsgáló-bizottság 3 tagjának 3 évre való megválasztása.
  6. A tagok esetleges indítványai.
- Arad, 1909. április hó 18-án.

1601

Teljes ár 161.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

ARADON, JÓZSEF FŐHERCEG-UT 22. SZ.

Befizetendő.

NYOMDÁJÁT,

minden berendezéssel és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt.

mindenre gyorsan pontosan és a legmodernebb technikával készítenek el.

Eljegyzés és esküvői kártyák, ponton és csinos stílusban.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legértekeltebb vidéki politikai naplós

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

helyben	
1 évre	24 korona
6 hóra	12 korona
Külföldre:	
1 évre	30 korona
6 hóra	15 korona

Postaköltséggel együtt 101
Előfizetés 101

Magyar kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1908. évi október hó 1-től.

Arad-Budapest.						
Állomások	Szv. I-II.	Gy. I-II.	Szv. I-II.	Gy. I-II.	Tyvsz. I-III.	Szv. I-III.
Arad	5-09	8-19	11-25	4-16	4-51	9-00
Sofronya	5-25		11-41		5-08	9-15
Kurtice	5-37	8-36	11-55	4-35	5-25	10-15
Lőkősháza	5-52		12-10		5-44	10-25
Bánhidai major	5-58		12-16		5-51	10-35
Országút	6-02				5-56	
Kétegyháza	6-10	9-00	12-26	4-58	6-05	10-45
Kigyós	6-11	9-01	12-34	4-59	6-15	10-55
Békés-Csaba	6-24		12-47		6-24	11-15
Békés-Földvár	6-35	9-19	12-59	5-17	6-34	11-25
Mezőberény	6-43	9-22	1-29	5-20	7-11	11-35
Gyoma	6-56		1-42	5-31	8-02	11-55
Mezőtar	7-07	9-41	1-54	5-32	8-13	12-11
Pusztapó	7-31	10-01	2-18	5-59	8-47	12-31
Pusztatevény	7-36	10-06	2-25	6-04	8-52	12-37
Szajol	8-02	10-29	2-53	6-21	9-28	1-17
Szalnok	8-03	10-30	3-01	6-25	9-33	1-22
Ujzás	8-27		3-22		9-58	1-47
Tápió-Györgye	8-39	10-52	3-33		10-12	2-08
Tápió-Szele	8-52	11-00	3-45	6-55	10-27	2-18
Nagy-Káta	9-10	11-12	4-08	7-04	10-42	2-27
Tápió-Szeceő	9-14	11-19	4-15	7-12	10-48	2-33
Súly-Sáp	9-44	11-35	4-38	7-33	1-06	3-08
Mende	9-49	11-37	4-43	7-50	1-14	3-16
Gyömrő	10-08		5-02		1-22	3-24
Maglód	10-19		5-17	8-12	1-31	3-33
Rákospalota	10-47		5-43	8-27	1-44	3-46
Kőbánya fel. p. u.	11-04		5-59	8-41	1-57	3-59
Budapest k. p. u.	11-17		6-11	8-45	2-11	4-13
	11-31		6-24		2-25	4-27
	11-39		6-32		2-33	4-35
	11-46		6-41		2-41	4-43
	12-11		7-07	9-22	2-55	4-57
	12-17		7-13	9-28	3-01	5-03
	12-25	1-15	7-21	9-30	3-09	5-11

Budapest-Arad.						
Állomások	Ty. sz.	Gy. I-II.	Szv. I-III.	Gy. I-II.	Szv. I-III.	Szv. I-III.
Budapest k.p.u.		7-20	8-00	2-00	12-20	9-00
Kőbánya felső p. u.			8-10		12-30	9-10
Rákospalota		7-36	8-17	2-12	12-37	9-17
Maglód			8-44		1-11	10-15
Gyömrő			8-52		1-19	10-23
Mende			9-00		1-28	10-31
Súly-Sáp			9-11		1-43	10-42
Tápió-Szeceő			9-21		1-57	11-00
Nagy-Káta		8-30	9-41	3-03	2-29	11-11
Tápió-Szele			9-58		2-43	11-28
Tápió-Györgye			10-09		3-58	11-43
Ujzás	(ért. ind.)	8-59	10-24		3-10	12-00
Szalnok	(ért. ind.)	8-59	10-27	3-34	3-12	12-03
Szajol	(ért. ind.)	9-16	10-50	3-51	3-40	12-10
Pusztatevény	(ért. ind.)	9-23	11-09	3-58	4-07	12-17
Pusztapó	(ért. ind.)	9-35	11-25	4-11	4-27	12-29
Mezőtar	(ért. ind.)	9-58	11-48		4-55	1-01
Gyoma	(ért. ind.)	10-04	12-05	4-41	5-21	1-09
Mezőberény	(ért. ind.)	10-05	12-10	4-42	5-24	1-12
Békés-Földvár	(ért. ind.)	10-28	12-33	5-01	5-38	1-25
Békés-Csaba	(ért. ind.)	10-34	12-40	5-02	6-00	1-31
Kigyós	(ért. ind.)	10-53	1-04	5-22	6-23	1-34
Kétegyháza	(ért. ind.)	1-13	5-30	6-11	6-33	1-36
Országút	(ért. ind.)	1-15	5-32	6-17	6-39	1-38
Bánhidai major	(ért. ind.)	1-28	5-43	7-02	7-24	1-41
Lőkősháza	(ért. ind.)	1-31	5-53	7-11	7-33	1-44
Kurtice	(ért. ind.)	1-33	6-05	7-19	7-41	1-46
Sofronya	(ért. ind.)	1-36	6-15	7-28	7-50	1-49
Arad	(ért. ind.)	1-40	6-20	7-37	8-00	1-53

Arad-Térv.						
Állomások	Gy.	Szv.	Szv.	Gy.	Szv.	Tyvsz.
Arad ind.	12-21	2-30	4-04	7-04	6-32	10-00
Glogovác		2-44	4-15		6-43	10-11
Csicsér		2-58			6-52	10-22
Györök Ménasz		3-14	4-37		7-05	10-37
O-Paulis		3-21			7-17	11-18
Paulis		3-35	4-58		7-22	11-23
Baraczká		3-41	4-53		7-29	11-28
M. Ráth (6)	12-55	5-51	5-01	7-48	7-34	11-53
Milova-O.			5-24		7-56	12-08
Konop			5-40		8-12	12-24
Borzov			6-03	8-08	8-55	12-31
Soborsin	1-50		6-53	8-42	9-20	12-50
Zám			7-25	9-01	9-52	1-02
Mar.-illye			8-07	9-20	10-39	5-13
Déva			8-25	9-50	10-52	5-21
Piski (6)			9-02	10-11	11-07	6-00
Piski (1)			9-16	10-15	11-34	6-30
Alvincz (6)			10-30	11-33	12-17	7-20
Alvincz (1)			10-15	11-15	12-24	7-26
Györök Ménasz			10-23	11-18	12-37	7-41
Mendörhat			10-23	11-18	12-44	7-48
Glogovác			11-11	11-37	1-10	8-21
Arad			11-21	11-37		

Térv.-Arad.						
Állomások	Szv.	Gy.	Szv.	Gy.	Szv.	Vv.
Térv. ind.	8-13	3-55	5-55	2-00	8-40	
Gy. Ráth (6)	8-13	4-23	6-23	2-25	9-10	
Gy. Ráth (1)	8-13	4-23	6-23	2-30	9-15	
Alvincz (6)	8-13	4-23	6-23	2-44	9-20	
Alvincz (1)	8-13	4-23	6-23	2-48	9-25	
Szt. Andrá	8-13	4-23	6-23	3-34	10-15	
Piski (6)	8-13	4-23	6-23	3-57	11-08	
Piski (1)	8-13	4-23	6-23	4-12	11-23	
Déva	8-13	4-23	6-23	4-27	11-38	
M.-illye (1)	8-13	4-23	6-23	5-10	12-17	
Zám	8-13	4-23	6-23	5-45	12-51	
Soborsin	4-24	6-21	8-17	8-33	6-18	1-13
Borzov	5-12	7-11	8-58	9-17	6-37	1-31
Konop	5-23	7-22	9-15	9-34	7-12	2-10
Milova-O.	5-33	7-32	9-25	9-44	7-22	2-20
M. Ráth (6)	6-17	8-16	9-37	10-14	8-18	3-07
M. Ráth (1)	6-32	8-31	9-44	10-21	8-33	3-22
Baraczká	6-41	8-40	9-42	10-29	8-42	3-31
Paulis	6-49	8-48	9-52	10-37	8-50	3-39
O-Paulis	6-58	8-57		10-46	9-00	3-48
Györök Ménasz	7-07	9-06	10-14	10-54	9-09	3-57
Mendörhat	7-25	9-24		11-03	9-27	4-15
Glogovác	7-35	9-34	10-38	11-12	9-37	4-25
Arad	7-44	9-43	10-50	11-21	9-46	4-34

Arad-Temesvár-Jézsefváros.				
Állomások	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.
Arad	6-15	12-17	4-48	7-30
Uj-Arad	6-25	12-28	5-04	7-40
Németh-Ságh	6-42	12-44	5-27	7-57
Vinga	6-55	12-56	5-40	8-10
Orczyfalva	7-06	1-07	6-08	8-22
Merczfalva	7-16	1-17	6-18	8-32
Szt.-András	7-27	1-28	6-29	8-43
Temesvár-Jv.	7-44	1-45	7-08	8-59

Temesvár-Jézsefváros-Arad.				
Állomások	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.
Temesvár-Jv.	6-00	8-45	2-24	9-00
Szt.-András	6-20	9-09	2-42	9-18
Merczfalva	6-38	9-27	2-56	10-00
Orczyfalva	6-44	9-42	3-06	10-18
Vinga	6-54	10-03	3-17	10-36
Németh-Ságh	7-11	10-23	3-39	10-54
Uj-Arad	7-28	10-47	3-47	11-12
Arad	7-38	11-00	3-58	11-20

(Utánnyomás nem díjazatik.)

Nem kell London. Nem kell Páris
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni.

A legkényesebb igényeknek is
mégis első mértékűtani

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTÓDA

orthopéd és divat cipészében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

szűkös különös figyelmébe ajánlom **orthopéd
gyógycipőimet**, melyek megakadályozzák a láb
fejlesztését, gyümölcseket, ugyancsak felnőtteknek
nagyterjedelmű eredményeket értem el, amit számos
elismérés tanúsít. Készítek a valódi amerikai for-
májú cipőket meg nem különböztethető, tartós szép
cipőket. B. megrendeléseiket kérve teljes tiszteléssel

SEELINGER UTÓDA 1331

Brecska Károly

volt állami cipész tanfolyam szaktanítója.

10627—1909. sz.

Hirdetmény

a hadmentességi díj alá tartozó egye-
nek által teendő bejelentésektárgyában.

1909. évi április 15-ig tartozik
ez, ki:

1. mint hadi szolgálatra alkal-
matlan, az állítási lajstromból tör-
rülteztett;

2. mint fegyveres szolgálatra
alkalmatlan, fegyverképtelenség
nyilvánított;

3. a katonaszolgálatból oly testi
fogyatkozás miatt bocsátott el,
mely őt keresetképtelenné nem
tette s mely nem a katonai szolgál-
lat teljesítésének következménye;

4. az 1868. XL. t. cz. alapján,
mint családfentartó felmentetett
és az 1889. évi VI. t. cz. életbe-
lépte után is bármely okból fel
nem avatott;

5. külföldre költözési enge-
délyt nyert, és hadmentességi díj-
fizetési kötelezettsége még tart,
ama város adóhivatalánál, hol ál-
landóan tartózkodik, az e célra
szolgáló nyomtatványon;

a) polgári állást;

b) lakását;

c) ama sorozójárást, illetőleg
község nevét, melyben a hadköte-
lezettség alól mentesített;

d) azt az évet, melytől fogva
a felmentés számítható bejelen-
teni, és

e) a reá, esetleg ama család-
főre, kinek családjához tartozik, a
megelőző 1908. évben állandó lak-
helyén, esetleg más községekben
is kivetett egyenes államadók ösz-
szegét hitelesen kimutatni.

Ezen kívül tartozik:

f) az a véd-, illetve díjköteles,
kinek hadmentességi díját a tör-
vény 11. §-a értelmében a munká-
adó fizeti, a munkadó nevét és
lakását bejelenteni.

Ezen adatok bejelentésének el-
mulasztása az 1880. évi XXVII.
t. cikk 20. §-a értelmében a kiro-
vandó hadmentességi díj három,
egész hatszoros összegének meg-
felelő pénzbírságot von maga után.

Ha a munkaadó személyében
az alatt az idő alatt, mely a be-
jelentés beadása és a díj esedé-
kességének napja (az év október
hó 1-je) között lefolyt, változás ál-
lott be, eme változást a díjköteles
az 1883. évi IX. t. cz. 4. §-nak 8-ik
pontja értelmében ott, ahol az első
bejelentést tette, szintén bejelen-
teni köteles.

Azon díjköteleseknek, kik ál-
landó lakhelyükön kívül másutt
adóval megróva nincsenek, meg-
engedtetik, hogy a városi adóhivatal
előtt személyesen megjelenjen, val-
lomásukat ugyanott tollba mond-
hassák, de ha tenni ezt elmulaszt-
ják, a fentebb említett pénzbírság
ellenük teljes szigorral fog alkál-
maztatni.

Kelt Arad, 1909. március 24.

A városi tanács.

**Hentesek, mészárosok,
vendéglősök figyelmébe!**

Ajánlom kipróbált szerkezetű, sza-
badalmazott

jégszekrény

raktáromat.

Tervezek és készítek sörklíméző
szekrényeket szén-sav- és
légnyomással.

Husserl Manó

Jégszekrénygyár 1141

Arad, Szt.-Pál-utca II. sz.

Uj asztalos műhely.

Van szerencsem a n. é. közönségnek
szíves tudomására hozni, hogy **Wesse-
lényi-utca 1. szám** alatt a mai kor
igényeinek megfelelőleg felszerelve

**épület- és butor-asz-
talos-műhelyt**

nyitottam.

Számos éveken át mint vezető műkö-
dtem Sebessy Ferenc ur műhelyében, itt
szerzett tapasztalataim alapján kellő szak-
képzettséggel rendelkezem.

Elvállalok minden e szakmába vágó
munkát, u. m. épület, butor, portálé
és irodai berendezéseket legszebb kivitel-
ben, a legjutányosabb árban.

Szíves pártfogást kérve, maradtam ki-
váló tisztelettel 1611

Olmützer Károly

épület- és butor-asztalos.

Megyei telefon 292. Városi telefon 476.

Scherhag Testvérek

élővirágcsarnoka

Aradon, Andrassy-tér 18. szám,
(Löcs-ház) és Orczy utca 26. sz.

**Élővirág csokrokat,
koszorúkat** 1408

legolcsóbban készítünk.

Vidéki megrendeléseket gyorsan
és pontosan teljesítünk.

Levélileg vagy telefon megrendeléseknél
kérjük a czégre vagy számra vigyázni.

Városi és megyei telefon 290. szám.

Figyelem!

Van szerencsém a nagyközön-
ség szíves figyelmét felhívni, hogy

szállítási üzletemet
Arad, Petőfi-utca 13. sz. alá
helyeztem át.

Elvállalok helyben és vidékre
butor és más áruk szállítását jót-
állás mellett, — butorcsomagolást
is legjutányosabb árak mellett.

Szolid kiszolgálás!

Kitünő tisztelettel

Deutsch Samu,

1550

butor-szállító,

Arad, Petőfi-u. 13.

Legideálisabb szer az arc és
kéz bőrének ápolására az

„FIZOR“

mely a legkényesebb követelmé-
nyeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszertárakban és egyéb-
áru üzletekben.

Főelárultó hely: 442

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyszertár és egyéb áru üzletében.

Aradon, Hegedűs Gyula Utca 20. sz.

**Világosan a
vasúti szálloda**

szabad kézből, tehermentesen,
betegség miatt

eladó.

Értekezhetni

Marksteiner Péter

urnál

1577

Világosan.

5881—1909. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minisz-
terium által f. évi április hó 19.,
és 20-ára a nagyvásártérre ren-
delt lóosztályozással egybekötve,
a tavaszi lóvizsgálat megtartását
rendelem el akként, hogy 19-én
reggel 8 órára a belváros, Sark-
kad, Erzsébetváros és Ujtelepen
levő lovak és 20-án reggel 8
órára pedig Gáj, Sága és Póltura
külvárosok és a tanyai lóálló-
mány vezetendő elő.

Felhívom az összes lótulajdo-
nosokat, hogy lovaikat a kérdé-

ses napokon annyival inkább is
elővezessék, mert ellenesetben
az osztályozás és vizsgálat költ-
ségükre fog megtartatni s azon-
felül pénzbüntetéssel is fognak
sújtatni.

Arad, 1909. évi április hó 14-én.

Sarlot,
főkapitány.

10772—909. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minis-
teriumnak rend lette nyomán ezen
nel közhírré tesszük, hogy a m.
kir. honvéd főreáliskolában és a
honvéd-Ludovica-Academiában az
1909—1910. tanév kezdetén több
résztint teljesen díjmentes, részint
féldíjmentes államköltséges, illető-
leg alapítványos és fizetéses hely
fog betöltetni.

A részletes pályázati feltételek
a városi katonai ügyosztályban
betekintethetők.

Arad szab. kir. város tanácsá-
nak, 1909. évi április hó 3-án tar-
tott üléséből.

A városi tanács.

1668/1909. pm.

Pályázati hirdetmény.

Az aradi I. anyakönyvi kerfű-
letben, elhalálozás folytán megüre-
sedett évi 1200 korona tiszteletdí-
jal javadalmazott állandó anya-
könyvvezető helyettesi állásra pá-
lyázatot hirdetek és felhívom azo-
kat kik a 80000/906. számú bel-
ügyminiszteri rendelettel kiadott
anyakönyvi utasítás 9. §-ában meg-
állapított minősítéssel rendelkeznek
és az állást elnyerni óhajtják, hogy
szabályszerűen s a minősítést iga-
zó okmányokkal elszerelt pályá-
zati kérvényeiket hozzám 1909.
április hó 24-ig bezárólag nyujt-
sák be.

Arad, 1909. évi április hó 8-án.

Verjassy,
polgármester.

144—1909. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazda-
sági széke a kasza-utcai elemi is-
kolánál szükségelt öltöző és konyha
építése tárgyában folyó évi április
hó 26-án d. e 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 1054 kor. 90 fill.
Bánatpénzül leteendő a kikiáltási
ár 5%-a készpénzben vagy elfogad-
ható értékpapirokban a városi pénz-
tárban.

Az árlejtésen résztvenni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a bá-
nompénz letét lére vonatkozó pénz-
tári jegy mellékelve van s ha az
ajánlattevő kijelenti, hogy az ár-
lejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.

Az árlejtési feltételek a 104.
számu szobában az árlejtést meg-
előzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazda-
sági sz kének 1909. évi április hó
18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék

APRÓ HIRDETÉSEK.

Magyarországot teljesen le-
gyes ad a
kiadóhivatal:
Arad főherceg-ut 23 szám
Telefon szám: 181.

Hirdetéseket felvételnek a
kiadóhivatalban:
József főherceg-ut 23 szám
Telefon szám: 181

As apró hirdetések előre fizetendők.

Ha az rovatban minden más egyszeri beiktatásunk ára 4 fillér, vastagabb betűvel 5 fillér. — Csalódot kereső vagy cselédnek ajánlható apró hirdetés 30 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetést leveleslapok 50-60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

A kinek

ismeretség híján
házassárrat, kulcsárra,
nevelőre, gazdasszoyra,
üzletvezetőre, szakácsnőre,
könyvelőre, szobaleányra,
segédre, házi vagy
ispánra, irodaszolgára,
gazdatisztré, pénzbeszedőre,
kulcsárra, házmesterre,
vinczellérre, stb.-re,
kertészre, van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván
birtokot, kocsit,
házat, lovát,
vadászterü- halászatot,
letet, telket.

Aki

eladni kíván
butort, üzletet,
zongorát, műhelyt,
bort, lakást, stb.;
gyümölcsöt, vagy
gabonát.

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbérvétel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kis hirdetési
rovatát használja.

Szováta gyógyfürdőn.
fürdőidényre butorozott szobákra
előjegyzést elfogad Benkő Gyu-
láné, Orczy-utca 1. szám. 1565

Kereskedelmi

alkalmazott, óvadékkal rendelke-
zik. kitűnő referenciákkal, bizalmi
állást keres. Cim. a kiadóhivatal-
ban. 1618

Eladó

Demeter-utca 115. számú ház elő-
nyös feltételek mellett, szabad kéz-
ből. Bővebbet ugyanott a háztu-
lajdonosnál, Damjanov Mitru ur-
nál. 1552

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert.
Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45.
sz. 1471

Májustól kiadó

egy nagy terem bármilyen célra.
Bocakó-utca 8. sz. 1507

Automobil

2 üléses, jó karban eladó. Bőveb-
bet a kiadóban. 1501

Keresek

földszintes, esetleg erkélyes 3
vagy 4 szobás lakást mellékhelyi-
ségekkel ellátva, udvarral esetleg
kerttel május hó elsejére. Ajánla-
tok Reich El. színházi versenyba-
zár. 1582

Jó erkölcsű fiu

tanulónak üvegsziszolda részére
felvétetik Klein I. céghez Andrassy-
tér 20. 1477

Egy elegáns

finom férfi tavaszi felöltő olcsó
árban eladó. Megtekinthető Atzél
Péter-utca 2. emelet I. 1495

Mészárosnak, hentesnek

vagy vendéglősnek alkalmas új
jég szekrény eladó. Cim a ki-
adóhivatalban. 1585

Szatócsüzet

jó vevőkörrel eladó. Bővebbet a
kiadóban. 1562

777

libaszir jutányosan kapható Fell-
ner, Aulich Lajos-utca 2. 1563

Szőlőkaró

száraz, legolcsóbban bármily meny-
nyiségben kapható, Cukor László-
nál, Aradon és Lippán. 1566

Eladó Kiss Ernő-utca 9. sz. ház,

nagy telek, kerttel. Értekezhetni
Kiss Ernő-utca 11. alatt. 1560

Új zsebkiadású albumok!

Operet-album, Fráter műsor-dalai,
Cabaret-dalok, Tancdarabok, Kuruc-
dalok új zsebalaku kiadása melyek
a Fráter féle nótáskönyv mintájára
csupa elsőrendű zeneszámokból
van összeállítva — kitűnő letétben,
2 koronájával kaphatók Kerpel Izsó
könyvkereskedésében, Aradon. Vi-
dékre 2 kor 10 fillér beküldése
ellenében. 262

Eladó

Orczy-utca 7. számú ház. Ugyanott
250 hektoliter prima mokrai bor.
Borvevőnek aradi házamban ingyen
pincét és hordót adok szüretig.

Jég

kapható háztartási célokra naponta
házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. —
Telephon 199. sz. 1292

Jég szekrény,

jéggel együtt, részletre kapható
Husserl Manó jég szekrénygyára Arad
Szt.-Pál-utca 11. Telefon 348. 1524

Kiadó

Egy 5 szobás utcai földszintes la-
kás parkos nagy udvarral. Évi bér
320 frt. Tökölly Imre-u. 52. 1265

Egy vendéglő helyiség

jogokkal együtt, betegség miatt
kiadó. Bercsényi Miklós-utca 82.
1551

Eladó

varrógép új 110 forintos 45 fo-
rintért, egy 75 forintos 26 forin-
tért. Bildhauer Orczy-utca. 1618

Ügyvédjelölt

irodát keres akár vidékre is. Leve-
leket „Gyakorlott“ jellegével post-
restante. 1617

József-körút 1 számú ház

egyik lakójánál szép butor, függő-
és asztali lámpa, konyha edény ol-
csón eladó. Bővebbet a házfelügye-
lőnél. 1615

Keresünk

egy ügyes tapasztalt géplakatost
cement megmunkáló gépek gyár-
tásához mint előmunkást. Solymos
Tesivérek, Arad Kölcsey-utca 6-7.

Veszek könyvtárakat

egyek könyveket, Lexiconokat stb.
Nagy raktár antiquar könyvekben
Ingusz I. és Fia könyvkereskedése
Arad, Telefon 517. 173

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező
gépeket előnyös részletfizetésre.
Fényképezési lencsék bármely mi-
nőségben, s az összes fényképé-
szeti kellékek és újdonságok ren-
dkívüli előnyárbán. Bloch H. papir-
kereskedése és könyvnyomdája.
Fényképezési cikkek gyári rak-
tára. Telef. n 126. sz. 600 oldalas
árjegyzék kívánára ingyen. Vi-
déki rendelésekhez részletes hasz-
nálati utasítás és újdonságok is-
mertetése lesz mellékelve. 1215

Van szerencsém

a n. é. közönség b. figyelmét fel-
hívni cimemre, hot a legmagasabb
árban veszek uraságoktól levett
férfi ruhát, városi és utazó bundát
és mindenféle egyenruhát helyben
és vidéken. Bleier I. zsidóárus,
Szent Pál-u. 12. 5431

Eladó kisbirtok.

Lugos állomáshoz öt kilométer tá-
volságban, parcellázott urasági bir-
tokból 40 katasztrális hold jó mi-
nőségű

szántóföld

gazdasági épületekkel, vetéssel
kedvező fizetési feltételek mellett

eladó.

Értekezhetni Lugos, Szatunik-
Ujfalu Soki József vagy Arad állomás
Soki István váltóórnel. 1616

GYENGE FERENCZ

gazdasági gépüzlete és földhi-
tel közvetítő irodája.

Arad, Varjassy József-utca 18.

Telefon 624. sz.

Mezőgazdasági, szőlőgazdasági

gépek

legolcsóbb gyári áron.

Pénzkölcsönök

földbirtokokra 4% és 4 1/2% kamat
mellett.

Ugyanitt kitűnő saját termésű

BOROK

kaphatók palackokban és nagyobb
mennyiségben. 1602

TELEFON SZÁM: 649.

- Szőlőkötöző fonal,
- Vizmentes ponyvák,
- Gabona zsák,
- Pokrócok,
- Pénzes zsákok,
- Vitorla vásznak,
- Mindenféle gazdasági kötelek,
- Ruhaszárító kötelek,
- Hevederek,
- Halász hálók,
- Tennis hálók, 1609
- Torna eszközök,
- Tiszta fonott lószőr,
- Szalmaszákok,
- Kárpitos kellékek

Kaphatók

Erdélyi és Bácskai ipararu raktár
Reich B. Károly Fia és Társa
Andrassy-tér 6. sz.

FISCHER SIMON Nagyáruháza

olcsó tavaszi árjegyzéke.

Arad, Szabadság-tér 12. szám.

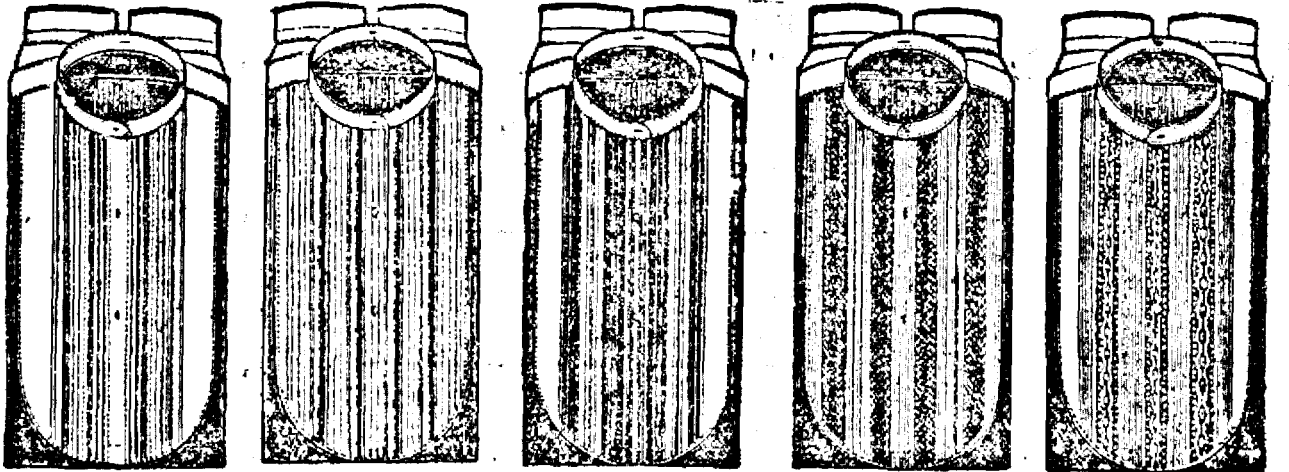
Divatos kemény ka-
lap frt. 2.25, frt. 3. | Divatos puha strapa-
kalap frt. 1.50, frt. 1.75. | Finom színes és fekete
kalap frt. 1.90, frt. 2.50 | Sportkalap, vízmentes
frt. 1.80, frt. 2.25. | Legújabb fínkalapok minden szín-
ben s formában frt. —.90, 1.25, 1.50. | Elegáns nyulssőrkalapok színe
és fekete ujdons. frt. 2.50, 3.—

Figyelem!

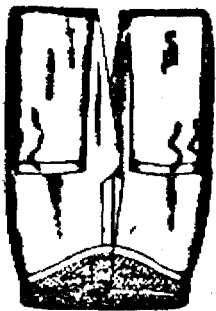
Ertesítés!

Értesitem a t. vevőközönseget, hogy a cégemnek sikerült készpénzért nagyobb partivételek férfi fehérenemű, férfi és női esőernyők, zsebkendők, és nagy mennyiségű férfi és női harisnyákat beszerezni, miáltal a t. közönység most a cégemnél a szükségletét rendkívül olcsó árban beszerezheti.

Vidéki megrendelések pontosan lesznek eszközölve.

Férfi ing színes mellű frt. 1.35. | Puha fehér férfi ing madapolan reklám ár frt. 1.45. | Férfi chiffon ing kemény mellű frt. 1.25, frt. 1.45. | Finom angol Sephier férfiing ujdonság, rekl ár f. 1.75 | Francia batisting cégemnek különlegessége frt. 1.95.

Francia Kopper al-
-nadrághimzés-
rekl ár 98 kr. 1.25

Finom helybeli készítményű férfi-
cipő Box vagy Chewreux frt. 5.90
és frt. 6.50.

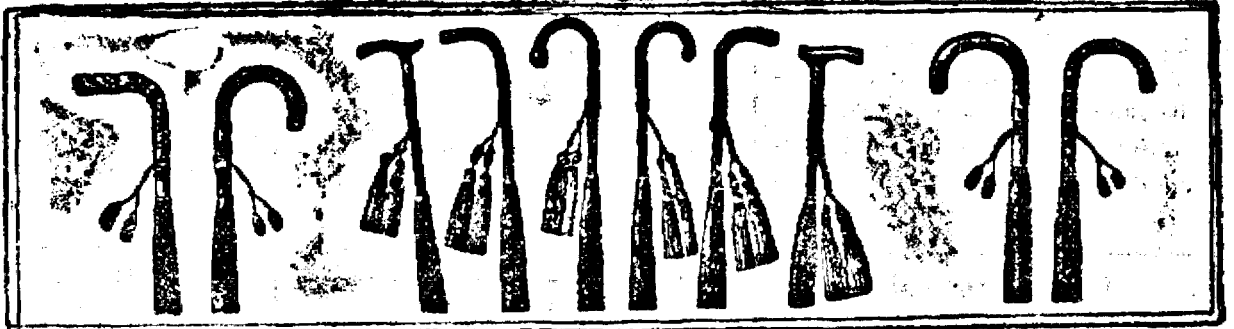
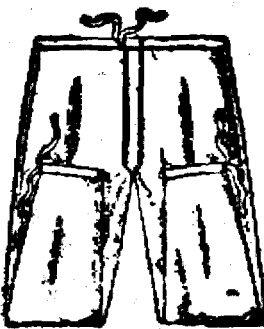
Fín selyem nyakkendők
reklám ár .5 kr

Selyem nyakkendők
ujdons. 35 kr., 39 kr.

Finom selyem magantölté
nyakkendők 39, 45 és 50 kr

Ujdonságok Ussia selyem
nyakkendők selyem bő-
tessel 50 kr.

Különlegességek egész ne-
hez Brokni selyem nyak-
kendőkben, 75 kr.

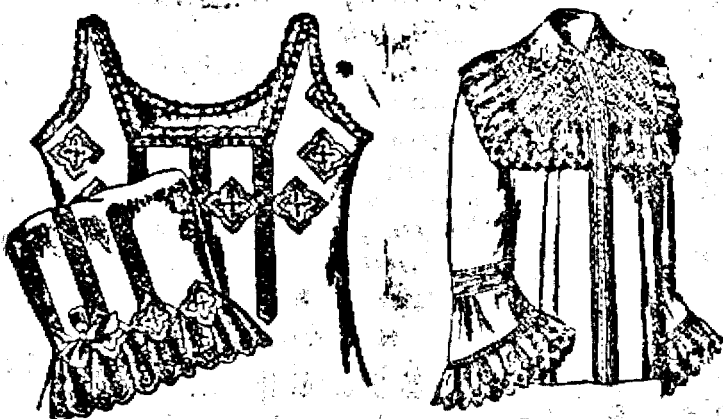
Választék bőrerős va-
-szemből reklám ár 85
és 95 kr.

Finom helybeli készítményű férfi
Box fűzés cipő frt. 5.95. Chewro
bőrből 6.75 és frt. 7.75.

Kitűnő strapa ernyő
reklám ár frt. 1.25
és frt. 1.35.

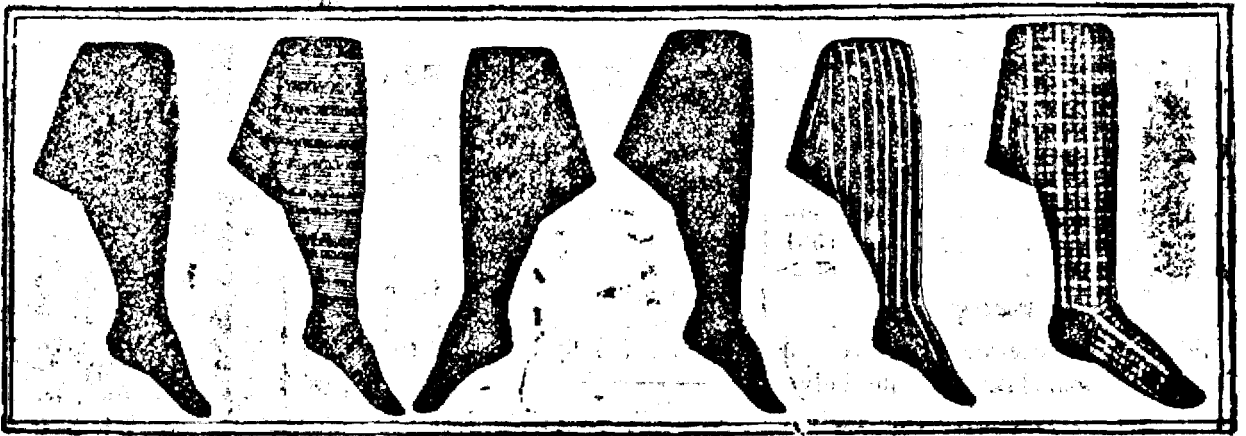
Kitűnő női és férfi strapa ernyő frt. 1.39.
Finom selyem férfi és női ernyő csak cé-
gemnél kapható! Frt. 1.75.

Ujdonság! Boternyő
frt. 1.95, Boternyő bő-
rtokkal frt. 2.45.

Finom madapolan női ingek és
nadrágok nagy választékban 95
kr., frt. 1.25, frt. 1.75.

Női hálókabát nagy vá-
-lasztékban
frt. 1.50, 1.75 1.90.

Figyelem! Női és férfi harisnyákban rendkívül nagy Partivétel folytán valóban
bámulatos olcsó árak! Ne mulassza el senki ezen jó alkalmat kihasználni!